

ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ & ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΤΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ
& ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ

Διπλωματική Εργασία

Ο Ρόλος του Εσωτερικού Ελέγχου στη Διαχείριση των Επιχειρηματικών Κινδύνων

Της

Κατσαρού Μαρίας

Υποβλήθηκε ως απαιτούμενο για την απόκτηση του Μεταπτυχιακού Διπλώματος στη
Λογιστική Φορολογία & Χρηματοοικονομική Διοίκηση

Θεσσαλονίκη 2021

Copyright © Κατσαρού Μαρία, 2021

Με επιφύλαξη κάθε δικαιώματος. All rights reserved.

Η παρούσα διπλωματική εργασία εκπονήθηκε στο πλαίσιο των απαιτήσεων του Τμήματος Λογιστικής & Χρηματοοικονομικής του Πανεπιστημίου Μακεδονίας. Η έγκριση της δεν υποδηλώνει απαραίτητως και την αποδοχή των απόψεων του/της συγγραφέα εκ μέρους του Πανεπιστημίου Μακεδονίας.

ΣΥΝΟΨΗ

Σκοπός της παρούσας διπλωματικής εργασίας είναι η διερεύνηση του ρόλου του εσωτερικού ελέγχου στη διαχείριση των επιχειρηματικών κινδύνων αλλά και στη λειτουργία της επιχείρησης . Ο εσωτερικός έλεγχος δύναται να προκαλέσει σημαντικά πλεονεκτήματα σε μια οικονομική οντότητα καθώς προσδίδει αξία και συμβάλλει στην ανάπτυξη αποτελεσματικής λειτουργίας της επιχείρησης, εξασφαλίζοντας τη βιωσιμότητά της. Συγκεκριμένα μέσω του εσωτερικού ελέγχου σχεδιάζεται η κατάλληλη οργάνωση των οικονομικών, λογιστικών, μηχανογραφικών και λοιπών υπηρεσιών της επιχείρησης, επιπρόσθετα κατανέμονται κατάλληλα οι αρμοδιότητες και οι ευθύνες στο προσωπικό της επιχείρησης και διασφαλίζεται η προστασία των περιουσιακών της στοιχείων, αλλά και η ακρίβεια και αξιοπιστία των λογιστικών της εγγράφων.

ABSTRACT

The purpose of this written work is to indicate the role of internal auditing in handling business risks and providing risk and damage evaluation services, therefore monitoring the functionality of the organization. Internal audit adds value into operational, strategic and financial affairs assuring the viability of the company. In particular economic, accounting and data services are better organized and the responsibilities are appropriately allocated to the company's personnel. Also due to internal audit, the assets of the organization as well as the accuracy and reliability of the accounting documents, are protected and secured.

Περιεχόμενα

ΣΥΝΟΨΗ	2
ABSTRACT	3
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1	6
1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	6
1.1. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ	6
1.2. ΣΚΟΠΟΣ-ΣΥΝΕΙΣΦΟΡΑ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ.....	6
1.3. ΔΟΜΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	7
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2	9
2. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ.....	9
2.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ	9
2.2 ΜΕΛΕΤΕΣ.....	9
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3	13
3 ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ	13
3.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ	13
3.2 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ.....	13
3.3 ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ & ΟΡΙΣΜΟΙ.....	16
3.4 ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΕΛΕΓΧΩΝ.....	18
3.5 ΚΩΔΙΚΑΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ.....	19
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4	22
4 ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ.....	22
4.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ	22
4.2 ΟΡΙΣΜΟΣ & ΕΝΝΟΙΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ.....	22
4.3 ΒΗΜΑΤΑ ΔΙΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ.....	25
4.4 ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑ	31
4.5 ΜΕΘΟΔΟΙ ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑΣ	33
4.6 ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗΣ ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑΣ.....	36
4.7 ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ & ΑΡΧΕΣ ΤΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ	38
4.8 ΣΚΟΠΟΣ & ΠΡΟΤΥΠΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ.....	42
4.9 ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ	47
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5	49
5 ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΙ ΚΙΝΔΥΝΟΙ.....	49
5.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ	49
5.2 ΤΥΠΟΙ ΚΙΝΔΥΝΩΝ	49

5.3	ΟΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ.....	53
5.4	ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ.....	53
5.5	ΕΛΕΓΧΟΣ ΒΑΣΙΣΜΕΝΟΣ ΣΤΟΝ ΚΙΝΔΥΝΟ	55
5.6	ΣΧΕΣΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ	56
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6	57
6	ΝΟΜΟΣ 4706/2020 & ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ.....	57
6.1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ	57
6.2	ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΝΟΜΟΥ 4706/2020.....	58
6.3	ΣΧΕΣΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΚΑΙ ΝΟΜΟΥ 4706/2020	64
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7	66
7	ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ	66
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	68
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ.....	71

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Στη σημερινή εποχή επικρατεί ένα ασταθές οικονομικό περιβάλλον το οποίο συμπεριλαμβάνει εκτός από τις πρόσφατες χρηματοοικονομικές και υγειονομικές κρίσεις (Covid-19), ραγδαίες εξελίξεις και νέες προκλήσεις σε τοπικό αλλά και παγκόσμιο επίπεδο.

Ο εσωτερικός έλεγχος καθώς και η διαχείριση των επιχειρηματικών κινδύνων, τις τελευταίες δεκαετίες αποτέλεσαν διεθνώς κεντρικά ζητήματα της ακαδημαϊκής και νομοθετικής ενασχόλησης. Το εφαλτήριο για την συζήτηση και τη νομική διαχείριση των θεμάτων ήταν η ταχέως αναπτυσσόμενη κεφαλαιαγορά στην Ελλάδα και η ανάγκη προσαρμογής του εταιρικού θεσμικού πλαισίου με τις Ευρωπαϊκές Κατευθυντήριες Οδηγίες.

Το μέγεθος των εταιρειών, η συνθετότητα των προϊόντων και των χρηματοοικονομικών εργαλείων που χρησιμοποιούν οι εταιρίες, η παγκόσμια της αγορά κεφαλαίου και η αυξανόμενη ταχύτητα κίνησης των κεφαλαίων, δημιουργούν ένα πέπλο αδιαφάνειας όσον αφορά στην λειτουργία της εταιρίας, που δυσχεραίνει την εποπτεία και τον έλεγχο και δημιουργούνται έτσι οι προϋποθέσεις εκμετάλλευσης ή και απάτης. Η αδυναμία πρόληψης και αντιμετώπισης των κινδύνων είναι παραπάνω από πιθανό να αποφέρει σημαντικά προβλήματα στα συμφέροντα της επιχείρησης.

Μέσω του εσωτερικού ελέγχου αποκτά η επιχείρηση μια υπηρεσία που δρα συμβουλευτικά συμπληρώνοντας τις αρμοδιότητες και τις υποχρεώσεις της διοίκησης χωρίς να την υποκαθιστά και να την αντικαθιστά. Κατά αυτόν τον τρόπο επιλύονται προβλήματα, προλαμβάνονται ή και αντιμετωπίζονται οι δυνητικοί κίνδυνοι και αποτρέπεται το ενδεχόμενο εταιρικής απάτης. Επομένως αποκτά η εταιρία μεγαλύτερη αξία, καθώς και δυνατότητες ανάπτυξης.

1.2. ΣΚΟΠΟΣ-ΣΥΝΕΙΣΦΟΡΑ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Ο εσωτερικός έλεγχος είναι ένα από τα θέματα που έχουν αναλυθεί πολλές φορές ανά τακτά χρονικά διαστήματα και ειδικότερα τις τελευταίες δεκαετίες γίνεται όλο και εντονότερη η παρουσία του και η αναγκαιότητά του στις εταιρίες, οπότε έχει απασχολήσει ακόμα

περισσότερο τον επιστημονικό αλλά και τον επιχειρηματικό κόσμο καθώς αποτελεί εργαλείο διαχείρισης των επιχειρηματικών κινδύνων και συνεισφέρει στην ανάπτυξη και επίτευξη των σκοπών του οργανισμού.

Με την παρούσα διπλωματική εργασία γίνεται προσπάθεια ανάλυσης και περαιτέρω έρευνας της αξίας του εσωτερικού ελέγχου για τις επιχειρήσεις αλλά και για το κοινωνικό σύνολο διότι οι αλλαγές της οικονομίας, των νομοθετικών πλαισίων, των υγειονομικών κανονισμών (COVID-19) και της κοινωνίας γενικότερα, απαιτούν την επαναπροσδιόριση των εννοιών και των θεμάτων που θεωρούσαμε ως δεδομένα.

1.3. ΔΟΜΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Η δομή της παρούσας εργασίας είναι η εξής. Στο πρώτο κεφάλαιο γίνεται μια σύντομη εισαγωγική αναφορά στις συνθήκες που επικρατούν στο σημερινό κοινωνικό-οικονομικό περιβάλλον και ο λόγος ύπαρξης τους ελέγχου ως μέσο διευκόλυνσης της επιβίωσης των επιχειρήσεων. Επίσης αναλύεται ο σκοπός της συγκεκριμένης έρευνας καθώς και η συνεισφορά της στον επιστημονικό και επιχειρηματικό κόσμο.

Στο δεύτερο κεφάλαιο δίνεται μια σύντομη επισκόπηση βιβλιογραφίας.

Στο τρίτο κεφάλαιο παρουσιάζεται μια σύντομη ιστορική αναδρομή της ελεγκτικής κάτι που βοηθάει τον αναγνώστη να αντιληφθεί την αξία και τη σημασία της ελεγκτικής και της λογιστικής. Επίσης, κάτι που θα αναλυθεί σε αυτό το κεφάλαιο πριν ξεκινήσουμε να μιλάμε για τον εσωτερικό έλεγχο, είναι οι κατηγορίες ελέγχων αλλά και ο κώδικας δεοντολογίας που υποχρεούνται οι ελεγκτές να ακολουθούν.

Στο τέταρτο κεφάλαιο αναλύεται η έννοια του εσωτερικού ελέγχου και τα βήματα που ακολουθεί ο εσωτερικός ελεγκτής κατά τη διενέργειά του. Στη συνέχεια περιγράφεται εν συντομία η ελεγκτική δειγματοληψία και οι μέθοδοι και προσεγγίσεις που χρησιμοποιούνται για τη συλλογή και ανάλυση των δεδομένων ή αλλιώς των στατιστικών στοιχείων. Επίσης περιγράφονται οι αρχές και οι αρμοδιότητες του εσωτερικού ελέγχου καθώς και τα πρότυπα που οφείλουν να ακολουθούνται. Και εφόσον έχει γίνει και η αναφορά του σκοπού του εσωτερικού ελέγχου για να ολοκληρωθεί ανάλυση περιγράφονται στο τέλος και οι περιορισμοί του εσωτερικού ελέγχου.

Στο πέμπτο κεφάλαιο θα παρατεθούν οι κίνδυνοι που ενέχουν για μια επιχείρηση και θα δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στους επιχειρηματικούς κινδύνους όπως και στην ανάλυση της έννοιας του

επιχειρηματικού κινδύνου, στη διαχείρισή τους και στη σχέση του εσωτερικού ελέγχου με αυτούς. Επίσης θα δοθεί και μια σύντομη ανάπτυξη του ελέγχου που βασίζεται στον κίνδυνο ώστε να κατανοήσουμε ότι μέσω αυτού μια οικονομική οντότητα μπορεί να διαχειρίζεται καλύτερα τον κίνδυνο.

Στο έκτο κεφάλαιο θα γίνει μια περιγραφή των διατάξεων του νόμου 4706/2020 και θα αναφερθεί η σχέση του με τον εσωτερικό έλεγχο.

Τέλος, στο έβδομο κεφάλαιο θα δοθούν τα συμπεράσματα και οι προτάσεις για μελλοντική έρευνα του θέματος της συγκεκριμένης διπλωματικής εργασίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ

2. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

2.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στο κεφάλαιο αυτό, παρουσιάζονται οι επιστημονικές έρευνες σχετικά με το θέμα της παρούσας διπλωματικής εργασίας, δηλαδή τον εσωτερικό έλεγχο και τη διαχείριση επιχειρηματικών κινδύνων, και προβάλλονται ευρήματα καθώς και υποθέσεις προηγούμενων μελετών που έχουν ασχοληθεί με τον εσωτερικό έλεγχο και τον ρόλο του στη διαχείριση κινδύνων.

2.2 ΜΕΛΕΤΕΣ

Παρακάτω θα αναφερθούν κάποιες από τις μελέτες που έχουν γίνει για τον εσωτερικό έλεγχο και τη διαχείριση των κινδύνων που αντιμετωπίζουν οι επιχειρήσεις.

Με βάση τους Daniela και Attila (2013) ο έλεγχος είναι μια συστηματική διαδικασία απόκτησης και αξιολόγησης πληροφοριών με αντικειμενικό τρόπο ώστε να εξακριβωθεί ο βαθμός αντιστοιχίας τους με εξακριβωμένα κριτήρια και να κοινοποιηθούν τα αποτελέσματα στους ενδιαφερόμενους χρήστες, δηλαδή με τον έλεγχο επαληθεύονται και πιστοποιούνται η ουσιαστικότητα και ακρίβεια των οικονομικών στοιχείων μιας επιχείρησης και η συμμόρφωση με τις λογιστικές αρχές και πρακτικές.

Σχετικά με τον εσωτερικό έλεγχο οι διαδικασίες που ακολουθεί στοχεύουν στο να συμβαδίσει η δραστηριότητα και η συμπεριφορά του προσωπικού της οικονομικής οντότητας με το πλαίσιο που ορίζει η ισχύουσα νομοθεσία και με τους κανόνες τις αξίες και τους εσωτερικούς κανόνες της οντότητας. Επίσης στοχεύει στην επαλήθευση των οικονομικών και διοικητικών πληροφοριών του λογιστικού και χρηματοοικονομικού τομέα που εκδίδονται, ώστε να αντικατοπτρίζουν με ακρίβεια τις δραστηριότητες και την κατάσταση στην οποία βρίσκεται η οικονομική οντότητα.

Συνοψίζοντας αυτό που επιχειρείται να επιτευχθεί είναι η καλύτερη διαχείριση περιουσιακών στοιχείων, η μείωση του κόστους με ταυτόχρονη επίτευξη μέγιστου κέρδους, η επίτευξη των

μεσοπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων στόχων και η παροχή συμβουλευτικού χαρακτήρα υπηρεσιών που θα συνεισφέρουν στους ανωτέρω στόχους.

Κάτι που πρέπει να τονιστεί είναι ότι οι δραστηριότητες αυτές δεν πρέπει να θεωρούνται αυστηρά ως δραστηριότητες που δημιουργούν δαπάνες, αλλά ότι λειτουργούν για το όφελος της μελλοντικής προστιθέμενης αξίας.

Σύμφωνα με τους Norman, Rose A. M. και Rose J. M. (2010) δίνεται έμφαση σε μια ανησυχία που εκφράζεται από τους περισσότερους οργανισμούς, πως χωρίς τις κατάλληλες γραμμές αναφοράς, ο εσωτερικός έλεγχος στην επιχείρηση δεν μπορεί να διεξαχθεί αποτελεσματικά ή αποδοτικά και η αναφορά στη διοίκηση, που οφείλουν οι ελεγκτές να πραγματοποιήσουν υπονομεύει την ανεξαρτησία και την αντικειμενικότητα της λειτουργίας εσωτερικού ελέγχου. Δηλαδή, οι εσωτερικοί ελεγκτές αντιμετωπίζουν συγκρούσεις συμφερόντων όταν αναφέρουν τα αποτελέσματα του έργου τους στη διοίκηση.

Αναφέρουν, επίσης, ότι ο εσωτερικός έλεγχος θεωρείται ένας από τους τέσσερις ακρογωνιαίους λίθους της εταιρικής διακυβέρνησης, μαζί με την ανώτατη διοίκηση, το διοικητικό συμβούλιο και τους εξωτερικούς ελεγκτές και, ως εκ τούτου, ο εσωτερικός έλεγχος πρέπει να είναι απαλλαγμένος από πιθανή επιρροή ή παρέμβαση της διοίκησης.

Οι υπηρεσίες προστασίας των επενδυτών ανησυχούν ότι οι εσωτερικοί ελεγκτές δεν μπορούν να εξετάσουν αντικειμενικά τις οικονομικές γνωστοποιήσεις, να αξιολογήσουν τους εσωτερικούς ελέγχους ή να αξιολογήσουν τους κινδύνους όταν αναφέρουν τα αποτελέσματα των προσπαθειών τους στις εποπτικές αρχές τους

Για τους εσωτερικούς ελεγκτές, η δυσκολία των αξιολογήσεων κινδύνου απάτης έχει ως αποτέλεσμα αυξημένη προσοχή στη στάση της διοίκησης σε όλα τα επίπεδα κινδύνου, χωρίς αντίστοιχη αύξηση της προσοχής στα κίνητρα ή στις ευκαιρίες. Αυτά τα ευρήματα υποδεικνύουν ότι οποιεσδήποτε προσπάθειες να μετριαστούν τα αντιληπτά προβλήματα που σχετίζονται με έλλειψη ευαισθησίας σε ενδείξεις κινήτρων και ευκαιριών μέσω της δυσκολίας των αξιολογήσεων κινδύνου μπορεί στην πραγματικότητα να ενισχύσει το πρόβλημα που προκάλεσε την εξέταση μηχανισμών μετριασμού.

Συνοψίζοντας οι συστάσεις για τη βελτίωση της ελεγκτικής πρακτικής και των διαδικασιών αξιολόγησης κινδύνου μπορεί να έχουν δυσμενείς και απροσδόκητες συνέπειες για τη λειτουργία εσωτερικού ελέγχου. Τα ευρήματα της μελέτης υπογραμμίζουν την ανάγκη για εμπειρική εξέταση υποθέσεων σχετικά με τα οφέλη των νέων νομικών απαιτήσεων και των

προβλημάτων που σχετίζονται με την εξαγωγή συμπερασμάτων σχετικά με τις διαδικασίες κρίσης των εσωτερικών ελεγκτών.

Με βάση τον Knechel (2007) εξετάζεται η ανάπτυξη μεθόδων ελέγχου επιχειρηματικού κινδύνου κατά την τελευταία δεκαετία.

Λόγω της ταχείας ανάπτυξης των ελεγκτικών πρακτικών, της επέκτασης του επαγγελματικού προσωπικού, των βελτιώσεων στην τεχνολογία και της αντιληπτής ανάγκης μείωσης του κόστους στη διαδικασία ελέγχου, σχεδιάστηκαν και εφαρμόστηκαν σε λογιστικές εταιρείες υψηλά δομημένες και τυπικές διαδικασίες.

Οι βελτιώσεις της στατιστικής δειγματοληψίας, οι αναλυτικές διαδικασίες δοκιμών με βάση τον κίνδυνο, τα βοηθήματα λήψης αποφάσεων και οι αξιολογήσεις συνεχιζόμενης δραστηριότητας διέψευσαν ότι η αυξημένη δομή ελέγχου ήταν ο καλύτερος τρόπος για τον έλεγχο των ευρέως διαδεδομένων και ποικίλων ελεγκτικών εργασιών. Κατά συνέπεια, η δομή του ελέγχου θεωρήθηκε συχνά ως το φυσικό αποτέλεσμα της υπαγόρευσης οδηγιών/διαταγών από την ηγεσία των μεγάλων εταιρειών που προσπαθούν να μειώσουν τον κίνδυνο σοβαρών λαθών στην κρίση κατά τη διαδικασία ελέγχου.

Παρόλα αυτά η αυξημένη εστίαση τόσο στη δόλια χρηματοοικονομική πληροφόρηση όσο και στη χρηματοοικονομική πληροφόρηση εσωτερικού ελέγχου υποδηλώνει ότι οι μέθοδοι ελέγχου επιχειρηματικού κινδύνου μπορεί να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στη διεξαγωγή των ελέγχων, αν και με κάπως περιορισμένο τρόπο και μόνο εάν τελικά ξεπεραστούν ορισμένα εμπόδια.

Κάποια από τα εμπόδια είναι η έλλειψη της ηθικής και της αντικειμενικότητας με την οποία πρέπει να λειτουργεί και να διεξάγει το ελεγκτικό του έργο ο εσωτερικός ελεγκτής, ο οποίος οφείλει να μην συμμετέχει σε ενέργειες που πιθανώς να βλάψουν την επιχείρηση και να αξιολογεί όλα τα συλλεγόμενα στοιχεία χωρίς να επηρεάζεται από τα δικά του συμφέροντα ή τα συμφέροντα άλλων ατόμων. Κάτι που βοηθάει στην διατήρηση της δέουσας συμπεριφοράς και του αποτελεσματικότερου εσωτερικού ελέγχου, είναι η επάρκεια των γνώσεων και των δεξιοτήτων από τις οποίες πρέπει να χαρακτηρίζεται ένας ελεγκτής, ώστε να τηρούνται τα διεθνή πρότυπα, η κείμενη νομοθεσία αλλά και οι εσωτερικοί κανονισμοί της διοίκησης (Νεγκάκης και Ταχυνάκης, 2017).

Η Batae (2018) υποστηρίζει ότι η ηθική είναι μια σημαντική πτυχή που επισημοποιείται μέσω ενός Κώδικα Δεοντολογίας εντός των εταιρειών, ο οποίος έχει τον ρόλο να διατυπώνει

τις βασικές αξίες και επίσης τις προσδοκίες συμπεριφοράς των εργαζομένων. Είναι ευθύνη της διοίκησης να διασφαλίσει ότι το προσωπικό ακολουθεί αυτόν τον κώδικα, διαφορετικά ενημερώνεται για τις κυρώσεις που ενδέχεται να προκύψουν. Η ηθική χαρακτηρίζεται επίσης από διαφάνεια, υποστηρίζοντας την αύξηση της εμπιστοσύνης των ανθρώπων και των θεσμών.

Κάτι που επίσης αναλύει είναι η πρόοδος της τεχνολογίας και η επιτακτική ανάγκη των διαδικασιών του εσωτερικού ελέγχου να εκσυγχρονίζονται ώστε να ακολουθούν τις αλλαγές και να αντιμετωπίζουν τα διάφορα και ίσως διαφορετικά προβλήματα και κινδύνους που ίσως προκύψουν.

Οι Drogalas και Siopi (2017) υποστηρίζουν σε σχετική έρευνα πως η ευθύνη και η κατάρτιση των ελεγκτών συνεισφέρουν σημαντικά στην ανίχνευση της απάτης και κατά συνέπεια και των κινδύνων. Ο εσωτερικός έλεγχος τόσο συμβουλευτικά όσο και διαβεβαιωτικά συνεισφέρει στη διαχείριση των επιχειρηματικών κινδύνων με πολλούς και διαφορετικούς τρόπους. Αρχικά με την διασφάλιση των διαδικασιών διαχείρισης του εσωτερικού ελέγχου, τη σωστή και αποτελεσματική αξιολόγηση των κινδύνων καθώς και των διαδικασιών διαχείρισης αυτών, την αξιολόγηση της αναφοράς βασικών κινδύνων και την επανεξέταση της διαχείρισής τους. Κατά αυτόν τον τρόπο μπορούν οι επιχειρήσεις να επικεντρωθούν στους κινδύνους που πρέπει να αντιμετωπίσουν εφαρμόζοντας τις κατάλληλες διαδικασίες.

Καταλήγουμε πως η διαχείριση κινδύνων μπορεί να εγγυηθεί και να συνεισφέρει σε σημαντικό βαθμό στην αποτελεσματική διαχείριση του συστήματος εσωτερικού ελέγχου, στη βελτίωση της λειτουργικότητας της εταιρίας, στα οικονομικά κέρδη, αλλά και στην ανάπτυξη μια βιώσιμης οικονομικής οντότητας. Όταν ο εσωτερικός έλεγχος επικεντρώνεται στη διαχείριση των κινδύνων τότε δημιουργείται η διασφάλιση ότι οι ενδεχόμενοι κίνδυνοι θα ανιχνευθούν, θα αξιολογηθούν και θα αντιμετωπιστούν ανάλογα, ώστε η εταιρία να επιτύχει τους σκοπούς και τους στόχους που είχε θέσει.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ

3 ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ

3.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στο συγκεκριμένο κεφάλαιο θα παρουσιαστεί μια σύντομη ιστορική αναδρομή της λογιστικής και ελεγκτικής επιστήμης, θα αναλυθεί η ελεγκτική επιστήμη και θα γίνει μια σύντομη αναφορά στις κατηγορίες ελέγχων καθώς και στον κώδικα επαγγελματικής δεοντολογίας των ελεγκτών.

3.2 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

Κάποτε ο άνθρωπος αντιμετώπιζε τις ανάγκες του χωρίς τη βοήθεια των συνανθρώπων του. Στη συνέχεια μέσω της ανταλλαγής προϊόντων (εποχή του αντιπραγματισμού), έδινε κανείς ένα αγαθό ώστε να του επιστραφεί ένα άλλο αντίστοιχης αξίας. Λόγω αυτής της απαίτησης που δημιουργήθηκε και με την ανάπτυξη του εμπορίου προέκυψε η πρώτη λογιστική εγγραφή χωρίς τη χρήση αριθμών και γραμμάτων.

Στην προϊστορική εποχή, οι πιστοδότες έφεραν γραμμές ή σημεία επάνω σε δέντρα, πλάκες ή πίνακες. Θεωρείται ότι η λογιστική κάνει την εμφάνισή της με τον κώδικα Χαμουραμπί (3000 π.Χ.) που είναι το αρχαιότερο εύρημα. Πολλά στοιχεία που αναφέρονται στην αρχαία Ελλάδα βεβαιώνουν την ύπαρξη της λογιστικής. Στην περίοδο αυτή είναι γνωστή η απλογραφική μέθοδος με την οποία παρακολουθούνται ορισμένα μόνο στοιχεία όπως τα εμπορεύματα, οι απαιτήσεις, οι υποχρεώσεις και τα μετρητά.

Στην πορεία δημιουργήθηκε η απαίτηση για τον έλεγχο της ορθότητας και της αξιοπιστίας των συναλλαγών μεταξύ των πλευρών που συμμετείχαν ώστε να διασφαλίζεται η ορθή και αποδοτική επίβλεψη και διατήρηση των χρηματικών διαθεσίμων και η προστασία των συναλλασσόμενων.

Στην αρχαία Αίγυπτο, υπήρχαν οι γραφείς οι οποίοι εκτός από την διατήρηση και εφαρμογή των νόμων, την είσπραξη φόρων, τη διαχείριση περιουσιών διενεργούσαν τον έλεγχο της διαχείρισης και την διάκριση οικονομικών παραβάσεων, διεξήγαγαν απογραφές πληθυσμού,

λογάριαζαν μελλοντικές συγκομιδές ή πλημμύρες του Νείλου, κατένεμαν πιστώσεις σε διάφορες δημόσιες υπηρεσίες, διενεργούσαν εσωτερικό έλεγχο και θεώρηση βιβλίων κ.τ.λ.. Οι γραφείς ήταν οι σημερινοί λογιστές, ελεγκτές, φορολογικοί ελεγκτές κ.ά.

Στην αρχαία Ελλάδα και συγκεκριμένα στην αρχαία Αθήνα εμφανίζεται ένα σύστημα παρακολούθησης και ελέγχου από ένα σώμα ή συνέδριο λογιστών, το οποίο επέβλεπε και παρακολουθούσε τις οικονομικές δραστηριότητες του Αθηναϊκού κράτους και όσοι παρανομούσαν οδηγούνταν στην δικαιοσύνη. Στην εποχή του Περικλή, κάθε πολίτης ήταν και ελεγκτής. Επίσης υπήρχε και το «Σώμα των Ελεγκτών» που καλούνταν «εύθυνοι» και είχαν ως αρμοδιότητα τον έλεγχο των οικονομικών των αρχόντων οι οποίοι αποχωρούσαν από το αξίωμά τους.

Αργότερα κατά την Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία γινόταν χρήση ενός ολοκληρωμένου συστήματος ελέγχου. Ο έλεγχος διενεργούνταν από τους «ύπατους» ή «κήνσορες» ή «ταμίες». Οι εργασίες ήταν χωρισμένες σε ομάδες ανάλογα με τις δραστηριότητες, όπως συλλογή εσόδων, έγκριση δαπανών, διαχείριση μετρητών και καταγραφή οικονομικών συναλλαγών.

Στην συνέχεια κατά τη διάρκεια του Μεσαίωνα υπήρξε μια στασιμότητα στην εξέλιξη της λογιστικής και της ελεγκτικής κάτι που άλλαξε κατά τον 11^ο αιώνα με την οικονομική ανάπτυξη και άνθηση του εμπορίου στις Ιταλικές και Φλαμανδικές περιοχές της Ευρώπης. Στην Αγγλία (16^ο και 17^ο αιώνα) εμφανίζονται συστηματικοί έλεγχοι των δημοσίων εσόδων καθώς και των λογαριασμών που τηρούνταν από τα μοναστήρια και από φιλανθρωπικές οργανώσεις . Επίσης στην Βενετία, περίπου την ίδια περίοδο, ιδρύθηκε η πρώτη Ένωση Επαγγελματιών Ελεγκτών, η οποία ήταν κρατικός θεσμός με μεγάλη επιρροή.

Ο έλεγχος, με τη σημερινή του σημασία, εμφανίστηκε στις αρχές του 19^{ου} με την ανάπτυξη των κεφαλαιουχικών εταιριών στη Βρετανία κατά τη βιομηχανική επανάσταση. Αυξήθηκε ο ανταγωνισμός μεταξύ των επιχειρήσεων, η ανάγκη ύπαρξης ισχυρών οικονομικών οργανισμών, καθώς και επέκταση και διεθνοποίηση των συναλλαγών τους. Δημιουργήθηκε έτσι η ανάγκη επιχειρηματικού ελέγχου ώστε να πιστοποιηθεί η σωστή διαχείριση και προστασία των περιουσιακών στοιχείων των κεφαλαιούχων, από απάτες και λάθη των υπαλλήλων και της διοίκησης.

Στη συνέχεια, συγκεκριμένα το 1945, καθορίστηκαν βάσει νόμου τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις των ελεγκτών απέναντι στις εταιρίες και σε τρίτους, αλλά και τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις των εταιριών και των μετόχων απέναντι στους ελεγκτές. Το 1976

καθορίστηκε, βάσει νομοθεσίας, η διαδικασία διορισμού του ελεγκτή. Ο νόμος την περίοδο του 1989 αναφορικά με το ελεγκτικό επάγγελμα, αύξησε τον ρόλο της πολιτείας και εισήχθησαν κανόνες για τα καθήκοντα των ορκωτών λογιστών.

Στο Ηνωμένο Βασίλειο οι ελεγκτικοί φορείς (ICAEW, ICAS, ICAI) εξέδωσαν ένα συμβουλευτικό έγγραφο με τίτλο: «Ανεξαρτησία και ενσωμάτωση» με τις εξής συστάσεις:

- Τα μέλη δίχως την ιδιότητα του ελεγκτή δεν επιτρέπονταν να κατέχουν μετοχές με δικαίωμα ψήφου σε μία ελεγκτική εταιρία,
- Το μέγιστο ποσό μετοχών ενός μη ελεγκτή-μέτοχο δεν επιτρέπονταν να υπερβαίνει το 25% του συνόλου,
- Οι μη ελεγκτές δεν πρέπει να ασκούν επιρροή, ανεξάρτητα από τα μερίδιά τους, σχετικά με τον διορισμό των διευθυντών των ελεγκτικών εταιριών ,
- Μη στελέχη δεν επιτρέπονταν να διορίζονται μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου,
- Απαγορεύονταν να διεξάγονται έλεγχοι σε πελάτες, όπου η σχέση με τους μετόχους της ελεγχόμενης εταιρίας θα μπορούσε να βλάψει την ανεξαρτησία των ελεγκτών.

Το ελεγκτικό επάγγελμα στην Ελλάδα παρουσιάζεται βάσει τις νομοθετικές αλλαγές κάθε χρονικής περιόδου. Το 1920 πραγματοποιήθηκε η πρώτη απόπειρα νομοθετικής θέσπισης του της ιδιότητας και του θεσμού του ελεγκτή ανωνύμων εταιριών (Α.Ε.). Το 1931 επιχειρήθηκε η σύσταση Σώματος Ορκωτών Λογιστών (ΣΟΛ) και ένα χρόνο αργότερα, το 1932, εκδόθηκαν νομοθετικά διατάγματα με τα οποία διαμορφώθηκε η σύσταση του διοικητικού συμβουλίου (Δ.Σ.) του ΣΟΛ. Λόγω της διεθνούς οικονομικής κρίσης του 1932 το Σώμα Ορκωτών Λογιστών ιδρύθηκε μετά από τροποποιήσεις και πληθώρα συμπληρωματικών νομοθετημάτων, υπουργικών αποφάσεων, κ.τ.λ. το 1955 (ν.δ.3329/55). Το ΣΟΛ αποτέλεσε δημόσιο φορέα με σωματειακή οργάνωση (Περάκης (1984), σελ. 90). Περιγραφόταν ως ιδιόρρυθμη ένωση επαγγελματιών που διέθεταν ειδικά προσόντα και περιβαλλόταν με ιδιαίτερες εγγυήσεις ανεξαρτησίας. Το ΣΟΛ αποτελούσε νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου-Ν.Π.Δ.Δ. και η σχέση που ένωνε όλα τα μέλη του με αυτό ήταν σχέση δημοσίου δικαίου και όχι σύμβαση εξαρτημένης εργασίας ιδιωτικού δικαίου (Περάκης (1992), σελ.889) . Το ΣΟΛ ελεγχόταν και λειτουργούσε βάσει συγκεκριμένων νόμων και διοικητικών πράξεων. Βασικό στοιχείο της ύπαρξής του ήταν ο συνεχής και σταθερός κρατικός έλεγχος από το υπουργείο Συντονισμού (σημερινό Υπουργείο Οικονομικών).

Ο εσωτερικός έλεγχος στην Ελλάδα υιοθετήθηκε μέσω του Ελληνικού Ινστιτούτου Εσωτερικών Ελεγκτών(The Institute of Internal Auditors,ΠΙΑ) που ιδρύθηκε το 1985.

Το **Ελληνικό Ινστιτούτο Εσωτερικών Ελεγκτών** ιδρύθηκε το 1985 στην Αθήνα και είναι ο μόνος επίσημος επαγγελματικός φορέας στην Ελλάδα, του Διεθνούς Ινστιτούτου Εσωτερικών Ελεγκτών των Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής, καθώς και συνδεδεμένο μέλος αυτού. Επίσης είναι ενεργό μέλος της Ευρωπαϊκής Συνομοσπονδίας Ινστιτούτων Εσωτερικού Ελέγχου, που έχει εκπροσωπεί το επάγγελμα στην Ευρώπη. Το Ινστιτούτο εδρεύει στην οδό Πανεπιστημίου, στην Αθήνα.

Σύμφωνα με το τρέχων νομικό πλαίσιο, οι εισηγμένες εταιρείες οφείλουν να διατηρούν Μονάδα Εσωτερικού Ελέγχου η οποία υποχρεούται να είναι ανεξάρτητη και στην διοίκηση αλλά και στην οργάνωση. Επίσης με βάση τον Κώδικα Εταιρικής Διακυβέρνησης του Συνδέσμου Επιχειρήσεων & Βιομηχανιών (ΣΕΒ) ασπάζονται τα «Διεθνή Πρότυπα για την Επαγγελματική Εφαρμογή Εσωτερικού Ελέγχου» του Διεθνούς Ινστιτούτου Εσωτερικών Ελεγκτών. Τα Πρότυπα συμμερίζονται και από άλλους φορείς όπως η Τράπεζα της Ελλάδος.

Σήμερα το Ινστιτούτο περιλαμβάνει περισσότερα από 650 ενεργά μέλη σε όλη την Ελλάδα, ενώ πολλοί από αυτούς είναι πιστοποιημένοι Εσωτερικοί Ελεγκτές και εργάζονται σε επιχειρήσεις και οργανισμούς του ιδιωτικού και δημόσιου τομέα.

Σκοπός του Ινστιτούτου είναι: **α)** Η πρόοδος της Ελεγκτικής Επιστήμης, η εδραίωση επιστημονικών γνώσεων και εμπειριών ανάμεσα στα μέλη του, η βελτίωση των όρων ασκήσεως του επαγγέλματος, η επαγγελματική ανύψωση του επαγγέλματος των Εσωτερικών Ελεγκτών, καθώς και η προστασία αυτού, **β)** Η σύμπραξη με δημόσιες και ιδιωτικές οργανώσεις στην Ελλάδα, καθώς και με φορείς εκτός Ελλάδος, οι οποίοι αποβλέπουν σε αντίστοιχη πορεία, **γ)** Η εύρεση αρχών και προτύπων, που προβιβάζουν την Ελεγκτική Επιστήμη, η παροχή έγκυρων πιστοποιήσεων, που θα αποδεικνύουν, ότι ικανοποιούνται οι δέουσες απαιτήσεις του εσωτερικού ελέγχου, **δ)** Η γνωριμία και η εδραίωση της αλληλεγγύης μεταξύ των μελών του.

Το Ινστιτούτο έχει ως κύριο όργανο την Γενική Συνέλευση, η οποία ψηφίζεται, κάθε τρία έτη, από το Διοικητικό συμβούλιο, που αποτελείται από επτά άτομα, ώστε να καθοριστούν τα μέλη της.

3.3 ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ & ΟΡΙΣΜΟΙ

Παρακάτω αναφέρονται κάποιοι από τους ορισμούς που έχουν δοθεί για την επιστήμη της Ελεγκτικής.

Ένας από τους σημαντικότερους κλάδους της επιστήμης της λογιστικής είναι η επιστήμη της ελεγκτικής. Όταν χρησιμοποιούμε την έννοια έλεγχος εννοούμε «την επαλήθευση, τη προσεκτική επιθεώρηση της κανονικότητας μιας ενέργειας και της εγκυρότητας ενός τίτλου. «Ο έλεγχος είναι το σύνολο των ενεργειών ή των δραστηριοτήτων που εξασφαλίζουν την παρακολούθηση και αξιολόγηση των λειτουργιών και συμπεριφορών όλων των συντελεστών της επιχείρησης ή του οργανισμού, ώστε να επιτυγχάνεται η αποτελεσματικότητά τους» (Παπαστάθης, 2014).

Το αντικείμενο λοιπόν της Ελεγκτικής είναι ο έλεγχος των οικονομικών οντοτήτων με στόχο:

- Την πρόληψη, αναγνώριση ή κατάπνιξη αθέλητων ή ηθελημένων λογιστικών λαθών και οικονομικών παραβάσεων και
- Την πιστοποίηση, αφού προπορευθεί συστηματικός έλεγχος και ανάλογες δοκιμαστικές εξακριβώσεις, της αξιοπιστίας των οικονομικών δεδομένων, της πιστοληπτικής ικανότητας αλλά και της σωστής εφαρμογής των διατάξεων φορολογίας (Τσακλάγκανος Α.,2001).

Άλλος ένας ορισμός για την ελεγκτική είναι «το σύνολο των αρχών που αποσκοπούν στον συστηματικό προσδιορισμό του είδους, της έκτασης και του τρόπου διενέργειας του ελέγχου των ενεργειών και ιδιαίτερα των διαχειριστικών, των αρμόδιων οργάνων των οικονομικών μονάδων για την πρόληψη λαθών ή καταχρήσεων ή για την εξακρίβωση της ορθότητας, νομιμότητας και σκοπιμότητας αυτών». (Δήμου, 2000).

Επίσης, αντικείμενο της Ελεγκτικής είναι «η εξέταση των βιβλίων μιας οικονομικής μονάδος, των δικαιολογητικών εγγράφων, των αποδεικνυόντων την αλήθεια, ακρίβεια και νομιμότητα των εν αυτοίς εγγράφων, η ζήτηση των απαιτούμενων πληροφοριών, ως και η διενέργεια δοκιμαστικών επαληθεύσεων, πασών των εργασιών τούτων διεξαγόμενων εις τοιαύτην ώστε να πεισθεί ο ελεγκτής περί της ακρίβειας και αληθείας των ως άνω βιβλίων και των βάσει τούτων συνταχθεισών οικονομικών καταστάσεων ». (Mattingly,1964).

Επιπρόσθετα , με τον όρο ελεγκτική ορίζεται «το σύνολο των αρχών, κανόνων και ενεργειών δια των οποίων – απορρυσών από βαθειάν γνώσιν της Οικονομικής των Εκμεταλλεύσεων (Επιχειρήσεων), της Λογιστικής και του Δικαίου (Εμπορικού, Αστικού, Φορολογικού) διενεργείται η εξέλεξις (Verification) εμπορικών βιβλίων, οικονομικών καταστάσεων,

λογιστικών και συναφών στοιχείων, προς διαπίστωση πράξεων ή παραλείψεων και συναγωγήν ητιολογημένων συμπερασμάτων σχετικών προς οικονομική τινά διαχείρισιν» (Τσιμάρας,1956).

Τέλος, η Αμερικανική Ένωση Λογιστικής (American Accounting Association) ορίζει την Ελεγκτική ως «μια συστηματική διαδικασία αντικειμενικής συγκέντρωσης και αξιολόγησης ελεγκτικών τεκμηρίων, που αφορούν σε πιστοποιήσεις οικονομικών ενεργειών και γεγονότων, με σκοπό την εξακρίβωση του βαθμού ανταπόκρισης μεταξύ αυτών των πιστοποιήσεων και των προκαθορισμένων κριτηρίων, για τη γνωστοποίηση των αποτελεσμάτων σε ενδιαφερόμενους χρήστες».

3.4 ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΕΛΕΓΧΩΝ

Οι κατηγορίες των ελέγχων καθορίζονται με βάση το εύρος τους, την περιοδικότητά τους, το σκοπό τους αλλά και την ιδιότητα του ελεγκτή.

Ένας έλεγχος μπορεί να διακριθεί σε **εσωτερικό** και **εξωτερικό** ανάλογα με την εξάρτηση του ελεγκτή από την ελεγχόμενη εταιρία. Εξωτερικός καλείται ο έλεγχος ο οποίος διενεργείται από ελεγκτή ο οποίος δεν έχει οικονομική σχέση με την ελεγχόμενη εταιρία ενώ εσωτερικός καλείται ο έλεγχος ο οποίος διενεργείται από ελεγκτή ο οποίος έχει σχέσεις με την ελεγχόμενη εταιρία, δηλαδή θεωρείται υπάλληλός της. Ο εσωτερικός ελεγκτής «υποχρεούται» να υπακούει στους εσωτερικούς κανονισμούς αλλά και στις εισηγήσεις της διοίκησης της εταιρίας.

Ανάλογα με το εύρος, οι έλεγχοι καλούνται **γενικοί** ή **ειδικοί**. Γενικοί είναι οι έλεγχοι που σχετίζονται με τις συνολικές ενέργειες της εταιρίας, ακολουθούν τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου (ΔΠΕ) και στοχεύουν στην έκφραση γνώμης για την ορθή προβολή των χρηματοοικονομικών καταστάσεων και την τήρηση των διαδικασιών για την επίτευξη των στόχων τους. Ειδικοί είναι οι έλεγχοι οι οποίοι σχετίζονται με συγκεκριμένους λογαριασμούς ή τομείς και ενέργειες της εταιρίας όπως είναι ο έλεγχος ταμείου ή των πελατών. Κατά κύριο λόγο πραγματοποιούνται αιφνίδια και έχουν στόχο την ανακάλυψη λαθών, εκούσιων ή μη, στην τήρηση των λογαριασμών ή διαδικασιών (Σκόρδου Β.,1987).

Ανάλογα με την περιοδικότητα, σε **μόνιμους**, **τακτικούς** και **έκτακτους**. Μόνιμοι ονομάζονται οι έλεγχοι που εκτελούνται σε όλη τη διάρκεια της χρήσης, τακτικοί αυτοί που

εκτελούνται περιοδικά δηλαδή ανά έτος, εξάμηνο ή τρίμηνο, και έκτακτοι αυτοί που εκτελούνται σε τυχαίο χρονικό διάστημα.

Με βάση το σκοπό που επιτελούν, οι έλεγχοι διακρίνονται σε **προληπτικούς** και **κατασταλτικούς**. Προληπτικοί είναι αυτοί που εκτελούνται με σκοπό την πρόληψη λαθών κατά την τήρηση των λογαριασμών και διαδικασιών και κατασταλτικοί είναι αυτοί που εκτελούνται μετά την εκτέλεση μιας πράξης και έχουν ως στόχο την πάταξη των σφαλμάτων, είτε τα σφάλματα είναι εσκεμμένα είτε όχι.

Με βάση το νομοθετικό πλαίσιο διακρίνονται σε **υποχρεωτικούς** και **προαιρετικούς**. Υποχρεωτικοί είναι όσοι ορίζονται με βάση τον νόμο, δικαστικώς ή από άλλες κρατικές υπηρεσίες και προαιρετικοί είναι αυτοί που τους ορίζει από η διοίκηση ή οι μέτοχοι για δική τους χρήση.

Τέλος, ανάλογα με τον τομέα που ο κάθε έλεγχος εφαρμόζεται διακρίνεται σε **διαχειριστικό**, **διοικητικό** και **φορολογικό** έλεγχο. Διαχειριστικοί είναι οι έλεγχοι οι οποίοι ασχολούνται με τη διαχείριση των οικονομικών μιας εταιρίας, διοικητικοί είναι αυτοί που ασχολούνται με την τήρηση της ορθής και πιστής εφαρμογής των διαδικασιών που οφείλει η εταιρία να ακολουθεί και οι φορολογικοί έλεγχοι έχουν ως αντικείμενο την ορθή τήρηση της φορολογικής νομοθεσίας και των φορολογικών υποχρεώσεων της εταιρίας.

3.5 ΚΩΔΙΚΑΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ

Κάθε επιστημονικό επάγγελμα διέπεται από ορισμένους κανόνες και κώδικες συμπεριφοράς και δεοντολογίας. Συνεπώς και το ελεγκτικό επάγγελμα εφαρμόζει αρχές και κανόνες οι οποίοι έχουν θεσμοθετηθεί από συγκεκριμένους φορείς και από πρότυπα ηθικής δεοντολογίας και είναι σημαντικό, αν όχι απαραίτητο, να ακολουθούνται. Επιπρόσθετα τα μέλη του ελεγκτικού επαγγέλματος, για να γίνουν αποδεκτά ως μέλη, πρέπει να έχουν αποδεδειγμένα γνώσεις αλλά και ικανότητες εφαρμογής των γνώσεων που έχουν αποκτήσει.

Το ελεγκτικό επάγγελμα με την ακεραιότητα και την αντικειμενικότητα των υπηρεσιών που προσφέρει έχει ως στόχο την βελτίωση των κοινωνικών συνθηκών και για αυτόν τον λόγο οι ελεγκτές επωμίζονται πειθαρχικές ποινές σε περίπτωση που η εκτέλεση των καθηκόντων τους δεν είναι σύμφωνη με τον κώδικα επαγγελματικής δεοντολογίας.

Μεταξύ του ελεγκτή και της ελεγχόμενης οικονομικής οντότητας δημιουργείται σχέση εμπιστοσύνης. Παρόλα αυτά υπάρχουν και περιπτώσεις κατάχρησης αυτής της εμπιστοσύνης

από την πλευρά του ελεγκτή, καθώς οι ελεγχόμενες εταιρίες δεν έχουν πάντα τη δυνατότητα να αξιολογήσουν την ποιότητα των παρεχόμενων ελεγκτικών υπηρεσιών. Για την αποφυγή τέτοιων ενδεχόμενων δημιουργήθηκε ένας εσωτερικός ρυθμιστικός κώδικας ο οποίος είναι συνήθως γραπτός και επίσημος και ακολουθεί και υπακούει τον κώδικα δεοντολογίας που έχει οριστεί. Ωστόσο η ύπαρξη ενός δεοντολογικού κώδικα δεν εξασφαλίζει πάντα την διαφάνεια και την διασφάλιση της εμπιστοσύνης. Θα πρέπει ο ελεγκτής να διακρίνεται για την ηθική και τις αξίες του, να μεριμνά για την διασφάλιση της σχέσης εμπιστοσύνης ελεγκτή-ελεγχόμενου και να βάζει σε προτεραιότητα τις ανάγκες της ελεγχόμενης εταιρίας και του επενδυτικού κοινού και όχι τα δικά του επαγγελματικά συμφέροντα.

Θεμελιώδης Αρχές Κώδικα Δεοντολογίας (Χ. Νεγκάκης Π. Ταχυνάκης ,2017):

- Ακεραιότητα (Integrity): Ένας επαγγελματίας ελεγκτής πρέπει να χαρακτηρίζεται από ευθύτητα, εντιμότητα και ειλικρίνεια για όσο διάστημα παρέχει τις επαγγελματικές του υπηρεσίες σε έναν οργανισμό.
- Αντικειμενικότητα (Objectivity): Ένας επαγγελματίας ελεγκτής οφείλει επίσης να είναι δίκαιος και αμερόληπτος και να μην επηρεάζεται η επαγγελματική κρίση του από προκαταλήψεις, σύγκρουση συμφερόντων και απόψεις τρίτων.
- Εμπιστευτικότητα (Confidentiality): Ένας επαγγελματίας ελεγκτής πρέπει να σέβεται και να μην χρησιμοποιεί ή αποκαλύπτει τις εμπιστευτικές πληροφορίες που αποκτά, παρά μόνο εάν υπάρχει νομικός ή επαγγελματικός λόγος ή καθήκον να τις αποκαλύψει.
- Επαγγελματική συμπεριφορά (Professional behavior): Ένας επαγγελματίας ελεγκτής πρέπει να χαρακτηρίζεται από συνέπεια, να εφαρμόζει τους ισχύοντες νόμους και κανονισμούς και να μην συμμετέχει σε συμπεριφορές και πρακτικές που μπορεί να δυσφημίσουν το επάγγελμα.
- Επαγγελματική Επάρκεια & Επιμέλεια (Professional Competence & due care): Ένας επαγγελματίας ελεγκτής υποχρεούται να εμπλουτίζει και να βελτιώνει συνεχώς τις γνώσεις και τις ικανότητές του σε ότι σχετίζεται με τη δουλειά του ώστε να χορηγεί ανταγωνιστικές υπηρεσίες, αλλά και να εξασφαλίζει ότι η ελεγχόμενη εταιρία ή ο εργοδότης του, αποκτά τις καλύτερες υπηρεσίες που θα μπορούσε να έχει και ορθό επαγγελματισμό. Οφείλει επίσης να εφαρμόζει σωστά και πάντα τα λογιστικά πρότυπα και να διενεργεί προσεκτικά τις διαδικασίες ελέγχου.
- Τεχνικά & Επαγγελματικά Κριτήρια (Technical & Professional Standards): Ένας επαγγελματίας ελεγκτής είναι υποχρεωμένος να διενεργεί τα καθήκοντά του σύμφωνα

με συγκεκριμένα τεχνικά και επαγγελματικά κριτήρια. Ο ελεγκτής είναι υποχρεωμένος να εκτελεί τις οδηγίες της ελεγχόμενης εταιρίας προσεκτικά, προσέχοντας πάντα να μη ξεπερνάει το όριο της ακεραιότητας και της ανεξαρτησίας του. Επίσης υποχρεούται να ακολουθεί τα επαγγελματικά και τα τεχνικά κριτήρια του Σώματος που υπηρετεί.

Τα χαρακτηριστικά που πρέπει να διαθέτει ένας επαγγελματίας ελεγκτής είναι η επαγγελματική ευσυνειδησία, η σοβαρότητα και η υπευθυνότητα σχετικά με το δημόσιο συμφέρον. Όταν οι ελεγκτές δέχονται εξωτερικές πιέσεις (π.χ. από την διοίκηση της ελεγχόμενης εταιρίας) κινδυνεύει η ποιότητα του ελεγκτικού έργου κάτι όλοι οι ελεγκτές καλούνται να προστατέψουν. Αντίθετα όταν δεν ακολουθούνται τα ελεγκτικά, λογιστικά και επαγγελματικά πρότυπα προκύπτει μια μη αποδεκτή επαγγελματική συμπεριφορά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ

4 ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ

4.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στο συγκεκριμένο κεφάλαιο θα δοθεί ο ορισμός και θα αναλυθεί η έννοια και ο σκοπός του εσωτερικού ελέγχου. Επιπλέον θα αναλυθούν τα βήματα διενέργειας του εσωτερικού ελέγχου, οι μέθοδοι και οι προσεγγίσεις της ελεγκτικής δειγματοληψίας και θα γίνει αναφορά στις αρχές και στις αρμοδιότητες που πρέπει ο εσωτερικός έλεγχος να ακολουθεί. Τέλος, θα γίνει μια σύντομη περιγραφή των προτύπων διεξαγωγής του εσωτερικού ελέγχου καθώς και των περιορισμών του συστήματος εσωτερικού ελέγχου.

4.2 ΟΡΙΣΜΟΣ & ΕΝΝΟΙΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

Με βάση το Ινστιτούτο Εσωτερικών Ελεγκτών «Ο εσωτερικός έλεγχος είναι μια ανεξάρτητη, ασφαλής, διαβεβαιωτική και συμβουλευτική δραστηριότητα, σχεδιασμένη να προσθέτει αξία και να βελτιώνει τις λειτουργίες ενός οργανισμού. Παρέχει την απαραίτητη βοήθεια σε έναν οργανισμό ώστε να επιτύχει τους αντικειμενικούς σκοπούς του, υιοθετώντας μία συστηματική και επαγγελματική προσέγγιση στην αξιολόγηση και βελτίωση της αποτελεσματικότητας των διαδικασιών διαχείρισης κινδύνων, των συστημάτων εσωτερικού ελέγχου».

Εξετάζοντας τις βασικές έννοιες του παραπάνω ορισμού μπορούμε να αναλύσουμε περαιτέρω την έννοια του εσωτερικού ελέγχου (K H Spencer Pickett, 2005).

«Εσωτερικός Έλεγχος (Internal Auditing)»: Με τον όρο εσωτερικό υποδηλώνεται ότι μια υπηρεσία διατίθεται από τους εργαζόμενους της οικονομικής μονάδος και διαφέρει από τους εξωτερικούς ελέγχους των ορκωτών λογιστών, των ρυθμιστικών, φορολογικών και λοιπών αρχών. Κατά αυτόν τον τρόπο όμως δεν αποκλείεται η εκχώρηση του έργου σε εξωτερικούς συνεργάτες (outsourcing) εφόσον βέβαια προβλέπεται από τους ισχύοντες νόμους της χώρας στην οποία εκτελείται. Ο όρος έλεγχος είναι μια εκτεταμένη έννοια και δεν περιορίζεται στον χρηματοοικονομικό και λογιστικό τομέα αλλά εκτείνεται σε ποιότητα προμηθειών,

επενδυτικών επιλογών, εξυπηρέτηση πελατών και γενικά στο σύνολο των επιχειρησιακών πολιτικών και στρατηγικών.

«Ανεξάρτητη (Independent)»: Ο εσωτερικός έλεγχος δεν επηρεάζεται από παρεμβάσεις και περιορισμούς που θα τροποποιούσαν τα αποτελέσματα και τις αναφορές ελέγχου. Για να επιτευχθεί η ανεξαρτησία αυτή απαιτείται συγκεκριμένη οργάνωση η οποία τοποθετεί την υπηρεσία εσωτερικού ελέγχου σε υψηλή θέση, αμέσως κάτω από την διοίκηση της εταιρίας. Έτσι η υπηρεσία εσωτερικού ελέγχου είναι ελεύθερη από πιθανή χειραγώγηση από τα υπόλοιπα τμήματα της εταιρίας και απευθύνεται για οποιοδήποτε ζήτημα μόνο στην ανώτατη διοίκηση.

«Αντικειμενική (Objective)»: Το προσωπικό που εργάζεται με τον ρόλο του εσωτερικού ελεγκτή πρέπει να εξετάζει τις διαδικασίες και τα πρόσωπα με αντικειμενικότητα. Αυτό μεταφράζεται ότι οι εσωτερικοί ελεγκτές λειτουργούν με απόλυτη ευσυνειδησία και τιμιότητα, και δε δέχονται να θυσιάσουν τις αρχές τους για οικονομικά ή πολιτικά συμφέροντα, και ότι σε περίπτωση που κάποιο πρόσωπο δεν τους επιτρέπει να ασκήσουν με επάρκεια τα ελεγκτικά τους καθήκοντα οφείλουν να το γνωστοποιήσουν στη διοίκηση.

«Δραστηριότητα Διαβεβαιωτικού και Συμβουλευτικού Χαρακτήρα (Assurance and Consulting Activity)»:

Ο εσωτερικός έλεγχος παρέχει:

α) αντικειμενικότητα στην αξιολόγηση (assurance) των διαδικασιών διαχείρισης των κινδύνων, των συστημάτων ελέγχου και γενικότερα της εταιρικής διακυβέρνησης μιας οικονομικής μονάδας. Δηλαδή μέσω του εσωτερικού ελέγχου αξιολογούνται οι κίνδυνοι που διατρέχει μια εταιρία σχετικά με την επίτευξη των στόχων, καθώς επίσης και τα συστήματα ελέγχου (controls) που έχουν σκοπό αν όχι να εξαλείψουν, να περιορίσουν αυτούς τους κινδύνους.

Επίσης, αξιολογείται η εταιρική διακυβέρνηση μέσω του ελέγχου συμμόρφωσης στρατηγικών, πολιτικών και διαδικασιών που εφαρμόζονται σε σύγκριση με εκείνες που έχει ορίσει η ανώτατη διοίκηση. Παρόλο που οι εσωτερικοί ελεγκτές είναι συνεχώς σε ετοιμότητα για πιθανές απειλές που μπορεί να επηρεάζουν τη στρατηγική ή τη λειτουργία μιας επιχείρησης, παρέχουν σε λογικά πλαίσια (reasonable) και όχι απόλυτη (absolute) διασφάλιση ότι όλοι οι σημαντικοί κίνδυνοι έχουν ανακαλυφθεί.

β) συμβουλευτικές εργασίες που προσθέτουν αξία στη διαχείριση κινδύνων, συστημάτων ελέγχου και εταιρικής διακυβέρνησης, χωρίς να εκχωρούν στους εσωτερικούς ελεγκτές εκτελεστικά ή διοικητικά καθήκοντα και ευθύνες. Παραδείγματα συμβουλευτικών εργασιών είναι η συμμετοχή σε ειδικές επιτροπές, σε projects και η επιτέλεση εκπαιδευτικών προγραμμάτων.

«Σχεδιασμένη για να προσθέτει αξία (Designed to Add Value)»: Η υπηρεσία εσωτερικού ελέγχου οφείλει να είναι «πελατοκεντρική» και να αντιλαμβάνεται τις ανάγκες της επιχείρησης. Σκοπός της είναι όχι μια τυπική συμμόρφωση με κανονισμούς, ρυθμίσεις και το εκτενές νομοθετικό πλαίσιο, αλλά να προσδώσει αρχές, πρότυπα και αξίες στους εργαζόμενους και να δημιουργήσει ασφάλεια στους ιδιοκτήτες της και στο γενικότερο επιχειρησιακό περιβάλλον.

«Να Βελτιώνει τις Λειτουργίες του Οργανισμού (To Improve Business Operations)»: Το σημείο αυτό του ορισμού του εσωτερικού ελέγχου υποδεικνύει την ανάγκη για συνεχή βελτίωση. Η σημασία του εσωτερικού ελέγχου είναι η αναζήτηση της «επιχειρησιακής τελειότητας» και όχι η παρακολούθηση του προσωπικού.

«Βοηθάει τον Οργανισμό στην Επίτευξη των Σκοπών του (Helps the Organization to Accomplish its Objectives)»: Ο σκοπός του εσωτερικού ελέγχου είναι να ενισχύει τους σκοπούς του οργανισμού και να συνεισφέρει στη μακροχρόνια και αποτελεσματική επίτευξή τους.

«Μέσω Συστηματικής Προσέγγισης (Through a Systematic Approach)»: Ο εσωτερικός έλεγχος ακολουθεί συγκεκριμένα επαγγελματικά ελεγκτικά πρότυπα, πρακτικές και κατευθύνσεις και δεν αφήνει χώρο για αυθαιρεσίες.

«Για την Αξιολόγηση και Βελτίωση (To Evaluate and Improve)»: Όπως έχει αναφερθεί υπάρχει ανάγκη για συνεχή βελτίωση μέσα σε μια εταιρία. Η ανάγκη αυτή σε ένα βαθμό διεκπεραιώνεται από την αξιολόγηση του εσωτερικού ελέγχου της δεδομένης κατάστασης που υπάρχει στην εταιρία και της σύγκρισης με τη δέουσα κατάσταση. Η διαδικασία αυτή εξασφαλίζει τη βελτίωση της δεδομένης κατάστασης, αλλά και την βελτίωση των συστημάτων ελέγχου.

«Της Αποτελεσματικότητας (The Efficiency)»: Η αποτελεσματικότητα προσδιορίζεται από το βαθμό επαγρύπνησης της διοίκησης ως προς τη θέσπιση κατάλληλων στόχων και από την ύπαρξη των συστημάτων ελέγχου, που βοηθούν την επίτευξη των στόχων αυτών. Η σύνδεση

μεταξύ στόχων και συστημάτων ελέγχου είναι ξεκάθαρη και για το λόγο αυτό ο εσωτερικός έλεγχος οφείλει να κατανοεί πλήρως τις θεμελιώδεις ανάγκες της διοίκησης και να προσαρμόζει το αντίστοιχο ελεγκτικό μοντέλο.

«Της Διαχείρισης Κινδύνων, των Συστημάτων Ελέγχου και της Εταιρικής Διακυβέρνησης (of Risk Management, Control Systems and Corporate Governance)»: Ο εσωτερικός έλεγχος αξιολογεί τους κινδύνους στους οποίους είναι εκτεθειμένη η οικονομική οντότητα, τα συστήματα ελέγχου για μείωση ενδεχόμενων απειλών και το σύστημα δομών και διαδικασιών (εταιρική διακυβέρνηση), για την επίτευξη των επιχειρησιακών στόχων.

4.3 ΒΗΜΑΤΑ ΔΙΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

Οι ελεγκτικές διαδικασίες εφαρμόζονται με τις ίδιες αρχές ανεξαρτήτως τον σκοπό και το είδος της εταιρίας. Για την διενέργεια του εσωτερικού ελέγχου εκτελούνται τα παρακάτω βήματα (Νεγκάκης Χ., Ταχυνάκης Π., 2017):

- **Προκαταρκτική έρευνα**

Η προκαταρκτική έρευνα αφορά τη συλλογή των απαραίτητων πληροφοριών και στοιχείων, ώστε να πραγματοποιηθεί ο σχεδιασμός ενός προγράμματος ελέγχου μέσω του οποίου θα αναλύονται οι διαδικασίες που θα ακολουθήσουν. Κάποια από τα στάδια της προκαταρκτικής έρευνας, τα οποία αφορούν κυρίως τη διενέργεια ελέγχου για πρώτη φορά και ίσως κάποια από αυτά σε μεταγενέστερους ελέγχους μπορεί να παραληφθούν, είναι τα εξής:

- Προετοιμασία

Σε αυτό το στάδιο η πρώτη ενέργεια που πραγματοποιείται είναι το άνοιγμα ενός μόνιμου φακέλου, αν πρόκειται για έλεγχο που γίνεται πρώτη φορά, ή η ενημέρωση του μόνιμου φακέλου αν πρόκειται για επαναλήψιμο έλεγχο. Στη συνέχεια ακολουθεί η μελέτη των παλαιότερων φύλλων εργασίας και εκθέσεων ελέγχου που σχετίζονται με την ίδια ή παρόμοιες εργασίες καθώς και η αξιολόγηση της οργάνωσης που θα ελεγχθεί μέσω οργανογραμμάτων. Τέλος, υπενθυμίζονται τα βήματα που πρέπει να ακολουθήσουν οι εσωτερικοί ελεγκτές.

- Ερωτηματολόγια

Τα ερωτηματολόγια δημιουργούνται ώστε να εκτιμηθεί το σύστημα του εσωτερικού ελέγχου. Συνήθως χρησιμοποιούνται τυποποιημένα ερωτηματολόγια, για τα οποία παρότι χρειάζεται αρκετή προσπάθεια για την αρχική κατάρτισή τους, επιτυγχάνεται οικονομία χρόνου για τη συμπλήρωσή τους αλλά και διασφαλίζεται ότι η κατάλληλη έγκριση έχει ληφθεί, για την υποβολή των ερωτήσεων.

➤ Διενέργεια Συναντήσεων-Συνεντεύξεων

Ο εσωτερικός ελεγκτής και οι προϊστάμενοι των τμημάτων που πρόκειται να ελεγχθούν πραγματοποιούν τις αρχικές συναντήσεις σε προγραμματισμένο χρόνο και ύστερα από σχετική ενημέρωση. Ο βασικός σκοπός των συναντήσεων είναι η επεξήγηση του σκοπού του ελέγχου και η επίτευξη της καλύτερης δυνατής συνεργασίας μεταξύ ελεγκτή και διευθυντή του ελεγχόμενου τμήματος.

➤ Τρόποι λειτουργίας και στόχοι δραστηριότητας

Σε αυτό το στάδιο ο εσωτερικός ελεγκτής συλλέγει τις πληροφορίες που χρειάζονται για τη δραστηριότητα που πρόκειται να ελεγχθεί. Μεταξύ των πληροφοριών που συγκεντρώνονται καθορίζονται τυχόν έργα που βρίσκονται σε εξέλιξη, εφαρμόζονται σχέδια που έχουν αναπτυχθεί, οριοθετούνται οργανωτικές αλλαγές που διενεργήθηκαν πρόσφατα ή στο μεσοδιάστημα από τον προηγούμενο έλεγχο, καθορίζεται η έκταση και ο τρόπος μεταφοράς εξουσιών και αρμοδιοτήτων, τυπικά ή άτυπα, και τέλος συγκεντρώνονται έντυπα που χρησιμοποιούνται για την διεκπεραίωση των εργασιών καθώς και πληροφορίες από άτομα που αναμειγνύονται στη διαδικασία και τεκμηρίωση της εργασίας.

➤ Διοίκηση και Προσωπικό

Ένα από τα πιο αποτελεσματικά μέτρα ελέγχου σε μια επιχείρηση είναι η ύπαρξη της κατάλληλης διοίκησης σε όλα τα ιεραρχικά επίπεδα. Αυτό συνεπάγεται γνώση και αποτελεσματικότερη πρόσβαση και επίβλεψη όλων των δραστηριοτήτων. Κατά την αξιολόγηση της διοίκησης από τον εσωτερικό ελεγκτή αποδεικνύεται ότι από έναν σωστό διευθυντή εξαρτάται η έκταση των ελεγκτικών διαδικασιών που θα εφαρμοστούν, καθώς ένας καλός διευθυντής λειτουργεί εν μέρει και ως εσωτερικός ελεγκτής. Από την άλλη πλευρά κάποια από τα αρνητικά σημεία που μπορεί ένας εσωτερικός ελεγκτής να διαπιστώσει αναφορικά με τον τρόπο διοίκησης μιας δραστηριότητας είναι:

- Η ανάθεση ευθυνών χωρίς να δίνεται η ανάλογη εξουσία

- Η αφιέρωση περισσότερου χρόνου της διοίκησης στην επίλυση προβλημάτων παρά στην οργάνωση για την πρόληψη προβλημάτων
- Η πρόκληση φόβου στο προσωπικό
- Η άγνοια σχετικά με τα καθήκοντα που επιτελούν οι διάφοροι υπάλληλοι
- Η έλλειψη συστήματος επαναπληροφόρησης, και
- Η απουσία εναλλακτικών υπαλλήλων για την κάλυψη τυχόν αποχωρήσεων ή απουσιών

➤ Φυσική επισκόπηση

Κατά τη διενέργεια της φυσικής επισκόπησης ελέγχονται οι εργασίες που εκτελούνται σε κάθε δραστηριότητα, αρχικά με τη φυσική παρουσία του εσωτερικού ελεγκτή στους χώρους δραστηριότητας, ώστε να επιτευχθεί η απόκτηση μιας πλήρους εικόνας σχετικά με ενδείξεις που αφορούν την διαφύλαξη των περιουσιακών στοιχείων της εταιρίας. Στη συνέχεια ο εσωτερικός ελεγκτής πραγματοποιεί μια συνοπτική καταγραφή, γνωστή και ως «walk through».

➤ Διαγράμματα ροής διαδικασιών

Μέσω των διαγραμμάτων ροής διαδικασιών ο εσωτερικός ελεγκτής δύναται να μεταφέρει στη διοίκηση με οπτικό τρόπο τις αναλύσεις σύνθετων λειτουργιών αλλά και τη αντίληψη των διαδικασιών που ακολουθούνται.

➤ Εκτίμηση των κινδύνων

Ο εσωτερικός έλεγχος στηρίζεται στο πρόγραμμα ελέγχου το οποίο καταρτίζεται αφού πρώτα αξιολογηθούν οι κίνδυνοι που υπάρχουν σε κάθε δραστηριότητα. Καταρτίζονται επομένως όλες οι σχετικές πληροφορίες σχετικά με τους κινδύνους που αντιμετωπίζει η επιχείρηση, καθώς και τη στάση της διοίκησης απέναντί τους, ώστε να διακριθεί ο τρόπος αντιμετώπισης των κινδύνων ώστε να επιτευχθούν οι στόχοι της επιχείρησης και να καταρτιστούν οι οικονομικές καταστάσεις. Πρόκειται για ένα πολύ σημαντικό σημείο της προκαταρκτικής έρευνας του εσωτερικού ελέγχου.

➤ Αποτελέσματα προκαταρκτικής έρευνας

Κατά τη ολοκλήρωση της προκαταρκτικής έρευνας ο εσωτερικός ελεγκτής είναι ικανός να διαμορφώσει άποψη για το σύστημα εσωτερικού ελέγχου της κάθε δραστηριότητας και να

καταρτίσει το κατάλληλο πρόγραμμα ελέγχου. Συγκεκριμένα ο εσωτερικός ελεγκτής παρουσιάζει τεκμηριωμένα στα φύλλα εργασίας του τα εξής:

- Τις κύριες αδυναμίες που εντοπίστηκαν
- Τις προτάσεις του για τα βήματα ελέγχου που θα ακολουθηθούν
- Την εκτίμηση του ελεγκτικού χρόνου που απαιτείται
- Την εκτίμηση των ημερομηνιών ολοκλήρωσης του ελέγχου και των εκθέσεων ελέγχου

- **Σύνταξη Προγράμματος Ελέγχου**

Σε αυτό το στάδιο ο εσωτερικός ελεγκτής διαμορφώνει ένα μακροπρόθεσμο και ένα βραχυπρόθεσμο/ετήσιο πλάνο ελέγχου.

Στο μακροπρόθεσμο πλάνο περιγράφεται η μορφή και η ουσία του ελέγχου, οι οποίες καθορίζονται από το μέγεθος της επιχείρησης, τις λειτουργίες της το ρυθμό ανάπτυξης και τους κινδύνους κάθε δραστηριότητας, χωρίς να προηγηθεί προκαταρκτική έρευνα.

Στο ετήσιο πλάνο περιλαμβάνεται λεπτομερής περιγραφή των εργασιών του ελέγχου. Δηλαδή η περιγραφή των στόχων του ελέγχου, ο αριθμός των εργαζομένων που χρειάζονται για την ολοκλήρωση του ελέγχου, η εκτίμηση του ετήσιου κόστους, ο καθορισμός των δειγμάτων ελέγχου, αλλά και ο χρόνος υλοποίησης του ελεγκτικού έργου.

Τέλος ο εσωτερικός ελεγκτής αξιολογεί και προσαρμόζει το ελεγκτικό πρόγραμμα με βάση τι αντιμετωπίζεται στην πράξη.

- **Επιτόπια εργασία**

Επιτόπια εργασία είναι η εργασία του εσωτερικού ελεγκτή ώστε να διαμορφώσει το πρόγραμμα ελέγχου. Ο όρος «επιτόπια» δε σημαίνει απαραίτητα ότι ο ελεγκτής βρίσκεται στον τόπο που λαμβάνει χώρα η δραστηριότητα που ελέγχεται, καθώς οι ελεγκτικές εργασίες μπορούν να εκτελεστούν στο γραφείο του εσωτερικού ελεγκτή. Στο στάδιο αυτό περιλαμβάνονται οι εξής έλεγχοι:

- Έλεγχοι διαδικασιών

Οι έλεγχοι διαδικασιών επιβεβαιώνουν ότι οι διαδικασίες που εκτελούνται λειτουργούν αποτελεσματικά. Οι έλεγχοι αυτοί οι οποίοι αντιμετωπίζουν τον κίνδυνο αποπροσανατολισμού των στόχων και σκοπών της επιχείρησης είναι οι εξής:

- Έλεγχοι εγκρίσεων, οι οποίοι επιβεβαιώνουν και αξιολογούν τις εγκρίσεις που λαμβάνονται από την επιχείρηση
- Έλεγχοι διενέργειας εργασιών, οι οποίοι αξιολογούν τις εργασίες που γίνονται στην επιχείρηση
- Έλεγχοι διαφυλάξεως της περιουσίας, οι οποίοι επιβεβαιώνουν την φύλαξη και τη αποτελεσματική αξιοποίηση των περιουσιακών στοιχείων της επιχείρησης. Σε αντίθετη περίπτωση λαμβάνονται σχετικά μέτρα.

➤ Έλεγχοι τεκμηρίωσης εργασιών

Οι έλεγχοι τεκμηρίωσης εργασιών έχουν ως στόχο τον έγκαιρο εντοπισμό λαθών και σφαλμάτων ώστε να αντιμετωπιστούν και να προκύψουν βελτιώσεις όπου κρίνεται απαραίτητο. Μέσω αυτών των ελέγχων αντιμετωπίζεται ο κίνδυνος μη ανακάλυψης ενός σφάλματος. Οι έλεγχοι τεκμηρίωσης εργασιών χωρίζονται στις εξής κατηγορίες:

- Στις αναλυτικές διαδικασίες οι οποίες αφορούν συγκρίσεις διάφορων αριθμητικών στοιχείων, αναλύσεις σχετικά με την αποδοτικότητα, τη ρευστότητα και την κεφαλαιακή διάρθρωση της επιχείρησης και διάφοροι υπολογισμοί με τους οποίους ο ελεγκτής προσπαθεί να υπολογίσει την κύμανση κάποιων άλλων μεγεθών.
- Στους λεπτομερειακούς ελέγχους οι οποίοι περιλαμβάνουν παρακολούθηση των περιουσιακών στοιχείων, επιβεβαιώσεις από εμπειρογνώμονες σχετικά με την εύρυθμη λειτουργία της επιχείρησης, εξέταση αναλύσεων λογαριασμών και δεδομένων, εξέταση συμφωνιών λογαριασμών, έλεγχος παραστατικών, επιβεβαίωση αριθμητικών πράξεων και διασφάλιση αυτοτέλειας περιόδων ώστε να επιτυγχάνεται η συμμόρφωση με την ισχύουσα νομοθεσία, τους κανόνες της διοίκησης και την αποφυγή προστίμων.

- **Έκθεση ελέγχου**

Με την έκθεση ελέγχου αξιολογείται τόσο το έργο του εσωτερικού ελεγκτή όσο και η κατάσταση στην οποία βρίσκεται η επιχείρηση, δηλαδή τα ευρήματα του ελεγκτή και οι

εισηγήσεις του σχετικά με τυχόν διορθώσεις σφαλμάτων, παραλείψεων αλλά και βελτιώσεις που οφείλει η διοίκηση να πραγματοποιήσει. Κατά αυτόν τον τρόπο πληροφορείται η διοίκηση για τις ενέργειες που πρέπει να προβεί ώστε να επιτευχθεί το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα. Ο εσωτερικός ελεγκτής πρέπει επίσης να προσδιορίζει καθαρά και κατανοητά τις διαδικασίες και τα σημεία που χρήζουν βελτίωσης μέσω της πληροφόρησης, καθώς και να παρέχουν αποδείξεις για τα λεγόμενά τους ώστε να πείθεται ο παραλήπτης της έκθεσης και τέλος να παρουσιάζει εφικτές λύσεις και να παρέχει τις κατάλληλες προϋποθέσεις για να δρομολογηθούν οι ενέργειες και να επιτευχθεί το προσδοκώμενο αποτέλεσμα.

Προκύπτει λοιπόν, ότι η διοίκηση πρέπει να ενημερώνεται για τα αποτελέσματα του εσωτερικού ελέγχου μέσω της έκθεσης ελέγχου, η οποία πρέπει να είναι υπογεγραμμένη και να ανταποκρίνεται σε συγκεκριμένη δομή, περιεχόμενο και ποιοτικά χαρακτηριστικά. Σε ορισμένες περιπτώσεις η ενημέρωση της διοίκησης για τα ευρήματα μπορεί να γίνει και προφορικά, όταν υπάρχει η ανάγκη κατεπείγουσας λήψης μέτρων. Οι αποδέκτες της έκθεσης ή του διαβιβαστικού σημειώματος ενημερώνονται για το έργο που επιτελέστηκε, τα συμπεράσματα στα οποία κατέληξε ο εσωτερικός ελεγκτής, τις προτάσεις αντιμετώπισης των ευρημάτων και της γενικής εικόνας του συστήματος εσωτερικού ελέγχου για την δραστηριότητα που υποβλήθηκε στον έλεγχο.

Επιπρόσθετα όταν ακολουθείται σύστημα βαθμολόγησης των ελεγχόμενων εργασιών, ο βαθμός του εσωτερικού ελεγκτή θα πρέπει να παρουσιάζεται στο διαβιβαστικό σημείωμα όπου θα πρέπει να αναγράφεται και ο βαθμός της προηγούμενης περιόδου. Στο διαβιβαστικό σημείωμα ανάλογα με τον όγκο των ευρημάτων παρουσιάζονται συνήθως τα σημαντικότερα από αυτά.

Συμπερασματικά καταλήγουμε ότι ο έλεγχος στοχεύει στον εντοπισμό στοιχείων που χρειάζονται βελτίωση και όσο νωρίτερα ενημερωθεί η διοίκηση τόσο νωρίτερα θα αποφασιστούν και θα ληφθούν μέτρα αντιμετώπισης και διόρθωσης, επιτυγχάνοντας τη μεγιστοποίηση του κέρδους της επιχείρησης.

- **Μεταγενέστερες Ενέργειες**

Μεταγενέστερες ενέργειες θεωρούνται η διαδικασία αξιολόγησης της επάρκειας, της αποτελεσματικότητας και του χρόνου εφαρμογής των ενεργειών της διοίκησης σχετικά με τα ευρήματα των εσωτερικών αλλά και των εξωτερικών ελεγκτών.

Η λήψη των διορθωτικών μέτρων, που ευνοούν την εύρυθμη λειτουργία της ελεγχόμενης δραστηριότητας, αποτελείται από την επιλογή των κατάλληλων βελτιωτικών ή και διορθωτικών κινήσεων και από την εφαρμογή τους. Σε αυτή τη διαδικασία εκτός της διοίκησης, συμμετέχουν και οι εσωτερικοί ελεγκτές οι οποίοι μέσω του συστήματος εσωτερικού ελέγχου διαμορφώνουν την έκθεση ελέγχου στην οποία συμπεριλαμβάνονται τα ευρήματα αλλά και τα μέτρα που πρέπει, κατά την άποψή τους, να ληφθούν τα οποία μπορεί να έχουν από ένα μικρό έως ένα μεγάλο εύρος. Περιλαμβάνονται δηλαδή μεταξύ άλλων τροποποίηση της ισχύουσας διαδικασίας αλλά και δημιουργία νέας, ανάθεση επιπλέον αρμοδιοτήτων, διαχωρισμός καθηκόντων αποφεύγοντας την σύγκρουση συμφερόντων, πρόσθεση επιπλέον ή διαφορετικού μέτρου ελέγχου και συνυπολογισμοί οικονομικών μεγεθών.

4.4 ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑ

Στο συγκεκριμένο σημείο είναι σημαντικό να αναλυθεί η ελεγκτική δειγματοληψία και οι μέθοδοι που χρησιμοποιούνται από τους ελεγκτές ώστε να συγκεντρωθούν τα απαραίτητα αποδεικτικά στοιχεία στα οποία βασίζεται το έργο τους.

Οι ελεγκτές βασίζονται στο έργο και τη γνώμη που θα διατυπώσουν πάνω σε στοιχεία που κατά κύριο λόγο προκύπτουν από τα λογιστικά βιβλία της ελεγχόμενης οικονομικής μονάδας. Αυτά τα στοιχεία πρέπει να επαρκούν και να αξιολογούνται λεπτομερώς από τους ελεγκτές.

Όμως όσο αυξάνεται το μέγεθος των σύγχρονων επιχειρήσεων και όσο η ραγδαία ανάπτυξη και η σύνθετη φύση των συναλλαγών πληθαίνει τόσο πιο δύσκολη καθίσταται η καταμέτρηση και η επιθεώρηση των φυσικών αποδεικτικών στοιχείων, όπως τα χρηματικά ποσά, τα μηχανήματα ή η ακίνητη περιουσία, αλλά και των έγγραφων αποδεικτικών στοιχείων, των λογιστικών εργασιών, όπως το καθολικό, τα ημερολόγια και τα παραστατικά έγγραφα. Επίσης το μέγεθος μιας επιχείρησης δυσχεραίνει την επαλήθευση των αριθμητικών υπολογισμών, την συγκέντρωση των προφορικών αποδεικτικών στοιχείων καθώς και των συγκρίσεων των ποσών των περιουσιακών στοιχείων με προηγούμενα έτη.

Η λύση για τον τεράστιο αυτόν όγκο πληροφοριών που είναι αναγκασμένοι οι ελεγκτές να διαχειριστούν είναι να επιλεγθούν αντιπροσωπευτικά στοιχεία ή δείγματα από ολόκληρο τον πληθυσμό των στοιχείων. Αυτό το αντιπροσωπευτικό δείγμα επιλέγεται από τον ελεγκτή

μέσω εξειδικευμένων εργαλείων και τεχνικών της στατιστικής και των μαθηματικών. Ένας ορισμός για την δειγματοληψία είναι ότι η δειγματοληψία είναι το πιο βασικό στοιχείο στην περιγραφική και αναλυτική στατιστική και είναι η διαδικασία όπου τυχαία επιλέγονται στατιστικές μονάδες από μεγαλύτερες ομάδες τους, που αποκαλούνται πληθυσμοί. Αυτά τα δείγματα χρησιμοποιούνται για την περιγραφή και την εκτίμηση παραμέτρων από τον πληθυσμό.

Μέσω της μεθοδολογίας της δειγματοληψίας δίνεται η δυνατότητα επιλογής ενός αξιόπιστου τμήματος του ελεγχόμενου πληθυσμού όπου ακολουθώντας συγκεκριμένη αναλυτική διαδικασία προκύπτουν συμπεράσματα όχι μόνο για το επιλεγμένο δείγμα αλλά για ολόκληρο τον πληθυσμό. Είναι βέβαια φυσικό πως κάθε μοντέλο στατιστικής ανάλυσης φέρει και μια στοιχειώδη αβεβαιότητα στα αποτελέσματα κάτι όμως που δικαιολογείται και προτιμάται σε σχέση με το κόστος από τον έλεγχο ολόκληρου του πληθυσμού.

Ένας ορισμός για την δειγματοληψία είναι ότι η δειγματοληψία είναι το πιο βασικό στοιχείο στην περιγραφική και αναλυτική στατιστική και είναι η διαδικασία όπου τυχαία επιλέγονται στατιστικές μονάδες από μεγαλύτερες ομάδες τους, που αποκαλούνται πληθυσμοί. Αυτά τα δείγματα χρησιμοποιούνται για την περιγραφή και την εκτίμηση παραμέτρων από τον πληθυσμό.

Κατά την δειγματοληπτική διαδικασία για να εξαχθεί ένα αξιόπιστο αποτέλεσμα πρέπει κάθε στοιχείο του επιλεγμένου πληθυσμού να έχει την ίδια πιθανότητα να επιλεγεί και το δείγμα να έχει όσο μεγαλύτερο μέγεθος είναι δυνατό καθώς έτσι είναι πιο αντιπροσωπευτικό αφού επιλέγονται περισσότερα στοιχεία προς ανάλυση από τον πληθυσμό. Εδώ πρέπει να σημειωθεί ωστόσο ότι εάν επιλεγεί ένα πολύ μεγάλο δείγμα μπορεί να θεωρηθούν σημαντικές πληροφορίες(διαφορά μεταξύ μετρήσεων στον πληθυσμό και στο δείγμα) που είναι ασήμαντες. Από την άλλη πλευρά σε ένα πολύ μικρό δείγμα μπορεί οι σημαντικές να θεωρηθούν ασήμαντες! Σε αυτό που πρέπει επομένως να δίνεται έμφαση είναι η ερμηνεία της μελέτης όταν εξετάζεται σαν σύνολο.

Οι ελεγκτές προτού εφαρμόσουν την δειγματοληπτική διαδικασία πρέπει να ακολουθήσουν τα παρακάτω στάδια:

- ✓ Να καθορίσουν το σκοπό του ελέγχου
- ✓ Να προσδιορίσουν τη δειγματοληπτική μέθοδο που θα εφαρμόσουν
- ✓ Να υπολογίσουν το κατάλληλο μέγεθος του δείγματος

- ✓ Να επιλέξουν το δείγμα και
- ✓ Να ερμηνεύσουν τα αποτελέσματα που θα δώσει η ανάλυση του δείγματος

4.5 ΜΕΘΟΔΟΙ ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑΣ

Οι μέθοδοι δειγματοληψίας που επιλέγονται από τους ελεγκτές είναι (Σιώτης Θ., Ζωϊτσάς Α., 2009):

1) Τυχαία επιλογή δείγματος

Η τυχαία επιλογή δείγματος εξασφαλίζει ένα αμερόληπτο αλλά όχι απαραίτητα και αντιπροσωπευτικό δείγμα του πληθυσμού. Οι μέθοδοι που χρησιμοποιούνται για την τυχαία επιλογή είναι:

- Οι πίνακες τυχαίων αριθμών
- Τα προγράμματα παραγωγής τυχαίων αριθμών
- Η συστηματική επιλογή
- Η επιλογή δεσμίδων
- Η δειγματοληψία παρτίδων

2) Δειγματοληπτική Εκτίμηση Ιδιοτήτων

Με αυτή τη μέθοδο δίνεται η δυνατότητα προσδιορισμού της συχνότητας εμφάνισης ορισμένων χαρακτηριστικών μέσα σε έναν πληθυσμό με καθορισμένα όρια ακρίβειας και επίπεδα εμπιστοσύνης. Η εκτιμώμενη συχνότητα σφαλμάτων εκφράζεται σε ποσοστά. Με τον όρο «επίπεδο εμπιστοσύνης» εκφράζεται ο βαθμός της βεβαιότητας, δηλαδή ότι τα πραγματικά χαρακτηριστικά δεν ξεφεύγουν από αυτά που βρίσκονται μέσα στο δείγμα και μετριοούνται σε ποσοστά. Επίσης με τον όρο «ακρίβεια» ορίζεται το διάστημα μέσα στο οποίο παραμένουν τα χαρακτηριστικά ενός πληθυσμού.

Για να κάνουν οι ελεγκτές τις απαραίτητες εκτιμήσεις χρησιμοποιούν ειδικούς πίνακες όπου στον οριζόντιο άξονα αναγράφεται η προσδοκώμενη συχνότητα εμφάνισης σφάλματος στον πληθυσμό και στον κάθετο αναγράφεται το μέγεθος του δείγματος. Οι αριθμοί στο σώμα του πίνακα δίνουν τα ανώτερα όρια ακρίβειας (σε ποσοστά) που προκύπτουν από τον συνδυασμό διαφόρων μεγεθών δείγματος και διαφόρων συχνοτήτων εμφάνισης σφάλματος.

3) Δειγματοληψία Αποκάλυψης

Με βάση αυτόν τον τύπο δειγματοληψίας εντοπίζεται μια τουλάχιστον εξαίρεση, αρκεί η εξαίρεση να εμφανίζεται στον πληθυσμό τουλάχιστον με μία καθορισμένη συχνότητα. Ανακαλύπτονται έτσι κρίσιμα λάθη τα οποία παρότι μπορεί να εμφανίζονται με μικρή συχνότητα εντούτοις είναι πολύ σημαντικά.

Είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι το μέγεθος του δείγματος υπολογίζεται ως εξής:

$$\text{Μέγεθος Δείγματος} = \frac{\text{Συντελεστής Αξιοπιστίας}}{\text{Καθορισμένη Συχνότητα Σφάλματος}}$$

Ο συντελεστής αξιοπιστίας είναι ο ίδιος με το επίπεδο εμπιστοσύνης και βρίσκεται μέσω πινάκων.

4) Δειγματοληπτική Εκτίμηση Μεταβλητών

Με την μέθοδο αυτή οι ελεγκτές εκτιμούν με ακρίβεια και αξιοπιστία αριθμητικές ποσότητες. Η παραδοχή στη οποία στηρίζεται είναι ότι μέσος σταθμικός όρος του δείγματος μέσα σε συγκεκριμένα όρια ακρίβειας και εμπιστοσύνης, αντιπροσωπεύει τον πραγματικό μέσο του πληθυσμού.

Το μέγεθος του δείγματος υπολογίζεται ως εξής:

$$\text{Μέγεθος Δείγματος} = \frac{\text{Πρότυπη απόκλιση κανονικής κατανομής} * \text{Εκτιμώμενη πρότυπη απόκλιση}}{\text{Ακρίβεια Δείγματος}}$$

Με κανονική κατανομή η διασπορά μετριέται με τον εξής τύπο:

$$\sigma = \frac{1}{N} * \Sigma(X1 - M)^2$$

5) Εκτίμηση Συντελεστών και Διαφορών

Ο ελεγκτής για να υπολογίσει το συντελεστή της ελεγμένης (ορθής) αξίας ενός πληθυσμού με βάση τα λογιστικά βιβλία διαιρεί την ελεγμένη ολική αξία του δείγματος με τη συνολική αξία του δείγματος. Η εκτίμηση της ορθής αξίας του πληθυσμού προκύπτει αν πολλαπλασιάσουμε τον εκτιμώμενο συντελεστή με τη συνολική αξία του πληθυσμού από τα λογιστικά βιβλία.

Κατά την εκτίμηση των διαφορών, χρησιμοποιείται ένα δείγμα από το οποίο υπολογίζεται η μέση διαφορά μεταξύ ελεγμένης αξίας και της λογιστικής των στοιχείων ενός πληθυσμού. Η μέση αυτή διαφορά υπολογίζεται με την διαίρεση της καθαρής διαφοράς μεταξύ ελεγμένης και λογιστικής αξίας των στοιχείων του δείγματος. για να βρούμε τη συνολική διαφορά μεταξύ λογιστικής αξίας του πληθυσμού και της εκτιμώμενης ορθής αξίας του πολλαπλασιάζουμε την εκτιμώμενη μέση διαφορά με τον αριθμό των στοιχείων του πληθυσμού.

Για να χρησιμοποιηθεί η μέθοδος της εκτίμησης των συντελεστών και διαφορών πρέπει:

- Κάθε στοιχείο του πληθυσμού να έχει μια λογιστική αξία
- Η λογιστική αξία του πληθυσμού να αντιστοιχεί προς άθροισμα της λογιστικής αξίας των στοιχείων
- Να μπορεί να διαπιστωθεί, μετά από έλεγχο, η πραγματική αξία, κάθε στοιχείου του δείγματος, και
- Οι διαφορές μεταξύ ελεγμένων και λογιστικών αξιών να είναι σχετικά συχνές

6) Στρωματοποίηση

Ένας τρόπος για να επιτευχθεί ομοιογένεια σε ένα δείγμα είναι η στρωματοποίηση του, δηλαδή ο μελετούμενος πληθυσμός αρχικά χωρίζεται σε σχετικά ομοιογενή στρώματα/ομάδες (ή υποομάδες) και μετά ακολουθεί τυχαία δειγματοληψία σε κάθε στρώμα. Ένα παρόμοιο χαρακτηριστικό μεταξύ των ομάδων είναι συνήθως η νομισματική αξία. Κάθε στρώμα είναι μοναδικό και απαρτίζεται από διαφορετικά στοιχεία. Ο κύριος στόχος είναι η αύξηση της αποδοτικότητας του δείγματος με τη μείωση του μεγέθους του δείγματος, χωρίς την αύξηση του κινδύνου της δειγματοληψίας. Τα αποτελέσματα των δειγμάτων μπορούν να αξιολογηθούν ξεχωριστά αλλά και συνδυαστικά ώστε να εξαχθούν τα συμπεράσματα για τον πληθυσμό που μελετάται. Με αυτή τη διαδικασία μειώνεται η μεταβλητότητα των στοιχείων σε κάθε στρώμα/υποομάδα και έτσι ο ελεγκτής μπορεί να εστιάσει την προσοχή του και τις προσπάθειές του στα στοιχεία με τις μεγαλύτερες ανακρίβειες.

Με την στρωματοποίηση επομένως αυξάνεται η αποδοτικότητα των δειγματοληπτικών διαδικασιών και οι ελεγκτές αποκτούν τη δυνατότητα της συσχέτισης του δείγματος με την σημαντικότητα ή και άλλα χαρακτηριστικά, και επίσης με τη στρωματοποίηση μπορούν να εφαρμοστούν διαφορετικές ελεγκτικές διαδικασίες σε κάθε στρώμα.

Οι ελεγκτές πιστεύουν ότι οι οικονομικές εκθέσεις δεν εμπεριέχουν σφάλματα κάτι το οποίο οφείλεται στον βαθμό εμπιστοσύνης που έχουν στο σύστημα εσωτερικού ελέγχου της επιχείρησης και στην ουσία των ελέγχων που διενεργούν. Ο σχετικός τύπος είναι:

$$D = \frac{1}{n} \sum_{i=1} (a_i - b_i)$$

Όπου D= η εκτιμώμενη μέση διαφορά μεταξύ ελεγμένης και λογιστικής αξίας,

n=ο αριθμός των στοιχείων του δείγματος, a_i =επιλεγμένη αξία των στοιχείων του δείγματος

b_i =η λογιστική αξία των στοιχείων του δείγματος

Ακόμα όμως και με υψηλό βαθμό εμπιστοσύνης η πιθανότητα σφάλματος δεν μπορεί να αποκλειστεί.

4.6 ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗΣ ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑΣ

Στη διεθνή Ελεγκτική πρακτική αλλά και κατά τα Διεθνή Πρότυπα ελέγχου (ΔΠΕ 530) χρησιμοποιούνται δύο γενικές προσεγγίσεις Ελεγκτικής Δειγματοληψίας: Η Στατιστική Δειγματοληψία και η Κατά Κρίση, ή Υποκειμενική ή μη στατιστική δειγματοληψία.

➤ Στατιστική Δειγματοληψία

Στη στατιστική δειγματοληψία ο ελεγκτής σχεδιάζει το δείγμα του, αξιολογεί και εξάγει συμπεράσματα για τον επιλεγμένο πληθυσμό, με βάση την επιστημονική στατιστική μεθοδολογία.

Συγκεκριμένα χρησιμοποιεί τη θεωρία και τους νόμους των πιθανοτήτων ώστε να γίνει η επιλογή του δείγματος και η αξιολόγηση των αποτελεσμάτων του ελέγχου που διενεργεί, αποκτώντας έτσι τη δυνατότητα ποσοτικοποίησης του κινδύνου του δείγματός του ώστε να προκύψουν τα συμπεράσματα για τον πληθυσμό.

Τα πλεονεκτήματα της στατιστικής δειγματοληψίας είναι:

- Η διασφάλιση ότι το δείγμα επιλέγεται με επιστημονικό τρόπο και ότι τα συμπεράσματα είναι τεκμηριωμένα και με μικρή αβεβαιότητα ως προς την αντιπροσωπευτικότητα του δείγματος
- Η υποστήριξη του ελεγκτή ως προς τη μέτρηση της επάρκειας των στοιχείων του δείγματος και
- Η ποσοτικοποίηση του κινδύνου και η μείωση της πιθανότητας υπερεκτίμησης του ελεγκτικού κινδύνου

➤ Μη Στατιστική Δειγματοληψία

✓ Κατά Κρίση (μη Μαθηματική) Δειγματοληψία

Στην κατά κρίση δειγματοληψία ο ελεγκτής στηρίζεται στην προσωπική επαγγελματική του κρίση και στην επαγγελματική του εμπειρία για την εκτίμηση, την ανάλυση και τον έλεγχο του πληθυσμού από ένα δείγμα το οποίο έχει καθοριστεί όχι με στατιστικές μεθόδους αλλά με την επαγγελματική του κρίση.

Στη μη μαθηματική κατά κρίση δειγματοληψία, το δείγμα είναι περιορισμένο σε συγκεκριμένα στοιχεία του πληθυσμού, όπως τα στοιχεία υψηλού κινδύνου για παράδειγμα. Κατά αυτόν τον τρόπο το δείγμα είναι φυσικό να μην είναι αντιπροσωπευτικό ολόκληρου του πληθυσμού και έτσι τα αποτελέσματα δεν μπορούν να προβληθούν για τον πληθυσμό οπότε πραγματοποιούνται πρόσθετες δοκιμασίες στον πληθυσμό. Παρατηρείται ότι οι παράμετροι μέτρησης συνήθως δεν ποσοτικοποιούνται. Ο στόχος αυτής της δειγματοληψίας είναι η εκτίμηση του αποδεκτού χαρακτήρα του πληθυσμού, παρά η ανεξάρτητη εκτίμηση της αξίας του (Καζαντής,2006).

✓ Κατά Κρίση (Μαθηματική) Δειγματοληψία

Στη μαθηματική κατά κρίση δειγματοληψία, το δείγμα επιλέγεται με τρόπο ώστε να είναι αντιπροσωπευτικό του πληθυσμού, δηλαδή τα μεγέθη ή τα ποσοστά σφαλμάτων, τείνουν να είναι μαθηματικά ανάλογα με τα αντίστοιχα στοιχεία του πληθυσμού. Επομένως χρησιμοποιείται κατάλληλη τεχνική επιλογής του δείγματος όπως είναι η τυχαία επιλογή.

Τα αποτελέσματα έχουν την δυνατότητα να προβληθούν με πολλούς τρόπους, όπως για παράδειγμα να προσδιοριστεί ένα ποσοστό σφάλματος του δείγματος και αυτό να εφαρμοστεί και στον πληθυσμό, ή να βρεθεί η μέση διαφορά μεταξύ λογιστικών και ελεγχόμενων αξιών των στοιχείων του δείγματος και να πολλαπλασιαστεί αυτή η μέση διαφορά με τον αριθμό των στοιχείων του πληθυσμού. Ως συμπέρασμα οι παράμετροι μέτρησης με αυτόν τον τρόπο μπορούν να ποσοτικοποιηθούν.

Και σε αυτήν την μέθοδο απαιτείται η χρήση της επαγγελματικής κρίσης και εμπειρίας του ελεγκτή ώστε να σχεδιαστούν, αναλυθούν και να αξιολογηθούν τα ελεγκτικά τεκμήρια του δείγματος.

Συμπερασματικά συγκρίνοντας τις δύο κατηγορίες μεθόδων δειγματοληψίας, καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι μια μη στατιστική μέθοδος δειγματοληψίας δεν επιτρέπει τη μέτρηση του δειγματοληπτικού κινδύνου, σε αντίθεση με τη στατιστική μέθοδο δειγματοληψίας, η οποία επιτρέπει τον υπολογισμό αλλά και τον έλεγχο του κινδύνου. Ωστόσο σε κάθε περίπτωση ο ελεγκτής θα είναι αυτός ο οποίος θα αξιολογήσει τα δεδομένα και τα στοιχεία που θα έχει στη διάθεσή του και θα χρησιμοποιήσει την επαγγελματική κρίση και εμπειρία του, ανεξάρτητα από την μέθοδο δειγματοληψίας που θα επιλεγθεί, για να εξάγει τα συμπεράσματα της έρευνας.

4.7 ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ & ΑΡΧΕΣ ΤΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

Συνεπώς εφόσον σημειώθηκε η σημασία της συλλογής δεδομένων αλλά και ο τρόπος που συλλέγονται και επεξεργάζονται σειρά έχει ο καθορισμός των αρμοδιοτήτων του εσωτερικού ελέγχου.

Ενδεικτικά κάποιες από τις αρμοδιότητες της υπηρεσίας του εσωτερικού ελέγχου είναι:

- Η συμμόρφωση με τις οικονομικές και τις διοικητικές διαδικασίες που έχουν θεσπιστεί από την επιχείρηση, καθώς και η παραγωγή αξιόπιστων πληροφοριών και αποτελεσματικών διαδικασιών
- Η γνωστοποίηση στη διοίκηση της εταιρίας για τα αποτελέσματα του ελέγχου, υποβάλλοντας συστάσεις και προτάσεις και μέριμνα για την υλοποίηση των μέτρων που έχει ή μελλοντικά θα αποφασίσει η διοίκηση.

- Ο έλεγχος της πληρότητας, της ακρίβειας και της αξιοπιστίας των στοιχείων, των λογιστικών εγγραφών και βιβλίων της επιχείρησης, αλλά και των οικονομικών καταστάσεων.
- Η αξιολόγηση των σχεδίων δράσης και των αποφάσεων της διοίκησης καθώς και η πιστή τους εφαρμογή αλλά και η συμμόρφωση με το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο, και ειδικά τη νομοθεσία που καθορίζει τη λειτουργία της χρηματιστηριακής αγοράς.
- Η αξιολόγηση της συνεργασίας και επικοινωνίας των εργαζομένων εντός των τμημάτων, αλλά και μεταξύ διαφορετικών τμημάτων της επιχείρησης.
- Ο έλεγχος της πολιτικής προσλήψεων, αξιολογήσεων και προαγωγών του προσωπικού.
- Η εκτίμηση του κόστους κάθε τμήματος και η σύγκρισή του με το προϋπολογισμένο κόστος, αλλά και με το αντίστοιχο όφελος, ώστε να καταλήγει σε κερδοφορία ή ζημία και ως εκ τούτου να εντοπίζονται τα σημεία που επιδέχονται βελτίωση.
- Διαχείριση του επιχειρηματικού κινδύνου και αναζήτηση των αιτιών που τον προκαλούν καθώς και η λήψη μέτρων για την αντιμετώπισή του.
- Διασφάλιση της περιουσίας της εταιρίας και επιβεβαίωση της ύπαρξής της με καταμετρήσεις ή με άλλες μεθόδους επιβεβαίωσης.
- Ανάλυση της εκτέλεσης ελέγχων ειδικού σκοπού, μετά από συγκεκριμένες εντολές της διοίκησης της εταιρίας.
- Συνεργασία με τη διοίκηση της εταιρίας και τους εξωτερικούς ελεγκτές για το σχεδιασμό και την εκτέλεση των μόνιμων αλλά και έκτακτων εξωτερικών ελέγχων.
- Συμμετοχή στην οργάνωση, το σχεδιασμό, την ανάπτυξη και την εφαρμογή βασικών λειτουργιών και διαδικασιών της εταιρίας, που η ανάπτυξή τους βασίζεται στη μηχανοργάνωση και την πληροφορική.
- Διενέργεια ελέγχου για την τήρηση των δεσμεύσεων που συμπεριλαμβάνονται στα ενημερωτικά δελτία και τα επιχειρηματικά σχέδια της οικονομικής μονάδας σε ότι αφορά τη χρησιμοποίηση των κεφαλαίων που αντλήθηκαν.
- Διενέργεια ελέγχου της νομιμότητας των αμοιβών και των διάφορων παροχών προς τα μέλη της διοικήσεως, σχετικά με τις αποφάσεις των αρμόδιων οργάνων.
- Έλεγχος των σχέσεων και των συναλλαγών της εταιρίας με τις συνδεδεμένες με αυτήν εταιρίες ή τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου της εταιρίας.

Με βάση το άρθρο 16 του Νόμου 4706/2020 οι αρμοδιότητες της μονάδας εσωτερικού ελέγχου είναι οι εξής:

1. Η μονάδα εσωτερικού ελέγχου κατέχει και υλοποιεί εσωτερικό κανονισμό λειτουργίας, ο οποίος εγκρίνεται από το Διοικητικό Συμβούλιο, μετά από πρόταση της επιτροπής ελέγχου. Ο αριθμός των εσωτερικών ελεγκτών της μονάδας εσωτερικού ελέγχου πρέπει να είναι σχετικός με το μέγεθος της εταιρίας, τον αριθμό των υπαλλήλων της, τα μέρη όπου δραστηριοποιείται, τον αριθμό των λειτουργικών και των υψηλής θέσης μονάδων και γενικά των ελεγκτέων οντοτήτων. Για την εφαρμογή των άρθρων 1 ως 24, η μονάδα εσωτερικού ελέγχου ιδίως:

α) Παρακολουθεί, ελέγχει και αξιολογεί:

αα) την υλοποίηση του κανονισμού λειτουργίας και το Σύστημα εσωτερικού ελέγχου, κυρίως ως προς την επάρκεια και την ορθότητα της χρηματοοικονομικής και μη πληροφόρησης που παρέχεται, της διαχείρισης των απειλών, της κανονιστικής συμμόρφωσης και του κώδικα εταιρικής διακυβέρνησης που εφαρμόζει η Εταιρία,

αβ) τους μηχανισμούς διαβεβαίωσης ύπαρξης ποιότητας,

αγ) τους μηχανισμούς εταιρικής διακυβέρνησης και

αδ) την εφαρμογή των δεσμεύσεων που περιέχονται σε ενημερωτικά δελτία και τα επιχειρηματικά σχέδια της Εταιρίας σχετικά με τη χρήση των κεφαλαίων που αντλήθηκαν από τη ρυθμιζόμενη αγορά.

β) Συνθέτει εκθέσεις προς τις ελεγχόμενες εταιρίες με ευρήματα αναφορικά με την περ. α), τους κινδύνους που προκύπτουν από αυτά και τους τρόπους βελτίωσης, εάν υπάρχουν. Οι εκθέσεις της παρούσας, μετά από την ένταξη των σχετικών απόψεων από τις ελεγχόμενες μονάδες, τις συμφωνημένες ενέργειες, αν υπάρχουν, ή την αποδοχή του κινδύνου της μη ανάληψης δράσης από αυτές, τους περιορισμούς στην έκταση ελέγχου της, αν υπάρχουν, τις τελικές συστάσεις εσωτερικού ελέγχου και τα αποτελέσματα της απόκρισης των ελεγχόμενων τμημάτων της Εταιρίας στις συστάσεις της, υποβάλλονται ανά τρίμηνο στην επιτροπή ελέγχου.

γ) Υποβάλλει αναφορές κάθε τρεις (3) τουλάχιστον μήνες στην επιτροπή ελέγχου, στις οποίες συμπεριλαμβάνονται τα πιο εξέχοντα θέματα και οι συστάσεις της, σχετικά με τα καθήκοντα των περ. α) και β) της παρούσας, τις οποίες η επιτροπή ελέγχου παραθέτει και υποβάλλει μαζί με τις παρατηρήσεις της στο Διοικητικό Συμβούλιο.

2. Ο επικεφαλής της μονάδας εσωτερικού ελέγχου παρίσταται στις γενικές συνελεύσεις των μετόχων.

3. Ο επικεφαλής της μονάδας εσωτερικού ελέγχου καταβάλει εγγράφως οποιαδήποτε πληροφορία ζητηθεί από την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς, συνεργάζεται με αυτήν και διευκολύνει με οποιοδήποτε τρόπο την παρακολούθηση, τον έλεγχο και την εποπτεία από αυτήν.

4. Με απόφαση της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς μπορεί να καθορίζεται κάθε ειδικότερο ζήτημα για την υλοποίηση του παρόντος και ιδίως, τα θέματα που αφορούν τις βέλτιστες πρακτικές ή τα πρότυπα εσωτερικού ελέγχου.

Ένα επαρκές σύστημα εσωτερικού ελέγχου πρέπει να βασίζεται στις ακόλουθες αρχές :

- Επαρκής λογιστική οργάνωση και κατάλληλη μηχανογραφική υποστήριξη.
- Σαφής διαχωρισμός των τριών βασικών λειτουργιών της οικονομικής μονάδας, δηλαδή της συναλλακτικής, διαχειριστικής και λογιστικής.
- Κατανομή συγκεκριμένων αρμοδιοτήτων και ευθυνών στο προσωπικό της οικονομικής μονάδας. Στο πλαίσιο αυτό, θα πρέπει να διαθέτει τα κατάλληλα προσόντα, ικανότητες και ακεραιότητα χαρακτήρα, αλλά και προσήλωση στους στόχους της διοίκησης.
- Εδραίωση μέτρων φυσικής προστασίας των περιουσιακών στοιχείων. Παράλληλα θα πρέπει να καθορίζονται και μέτρα για τη φυσική προστασία των λογιστικών βιβλίων της εταιρίας, αποκλείοντας την πρόσβαση σε αυτά εργαζομένων που δεν είναι αρμόδια.
- Απευθείας εκτύπωση στοιχείων για κάθε συναλλαγή, τα οποία θα είναι προαριθμημένα, και επικυρωμένα από τον υπεύθυνο υπάλληλο, αλλά και σωστή λογιστικοποίησή τους.
- Πραγματοποίηση σε συχνά χρονικά διαστήματα φυσικών επαληθεύσεων, τόσο των περιουσιακών στοιχείων της μονάδας, όσο και των λογαριασμών που διατηρεί, από υπάλληλο ανεξάρτητο από εκείνον που είναι υπεύθυνος για την παρακολούθηση των λογιστικών στοιχείων και συμφωνία των λογαριασμών που τηρούνται.

4.8 ΣΚΟΠΟΣ & ΠΡΟΤΥΠΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

Σύμφωνα με τα πρότυπα, ο σκοπός του εσωτερικού ελέγχου είναι η προσφορά ανεξάρτητης και αντικειμενικής υπηρεσίας ασφάλισης και παροχής συμβουλών σε μια οικονομική οντότητα. Παρέχει αξία σε έναν οργανισμό και συνεισφέρει στην επίτευξη των σκοπών της.

Πιο συγκεκριμένα, ο σκοπός της υπηρεσίας εσωτερικού ελέγχου είναι η αξιολόγηση των εσωτερικών εργασιών που λαμβάνουν χώρα στην εταιρία, ώστε να διαπιστωθούν τυχόν αδυναμίες και λάθη, αλλά και να επιτευχθεί η αποτελεσματική λειτουργία των εργασιών, να αξιολογηθούν οι λόγοι ύπαρξης των προβλημάτων που ενδέχεται να προκύψουν και να διαπιστωθούν οι στόχοι που έχουν τεθεί από την διοίκηση, οι οποίοι θα έπρεπε να επιτευχθούν.

Επομένως ο εσωτερικός ελεγκτής συστήνει βελτιώσεις που αποσκοπούν στην επίτευξη των σκοπών της οικονομικής οντότητας και λύσεις για την καλύτερη, αποτελεσματικότερη και αποδοτικότερη λειτουργία των τομέων της.

Η υπηρεσία εσωτερικού ελέγχου δεν πρέπει επομένως να περιορίζεται στον παραδοσιακό έλεγχο οικονομικών στοιχείων, δηλαδή έλεγχος μόνο των οικονομικών καταστάσεων, αντίθετα πρέπει να κινείται σε ένα μεγαλύτερο πεδίο εφαρμογής, όπως έλεγχοι παραγωγής, διοικητικοί και λειτουργικοί έλεγχοι κ.λπ. περιλαμβάνοντας έτσι όλες τις λειτουργίες της εταιρίας.

Η εφαρμογή εσωτερικού ελέγχου αποτελεσματικά, σε συνδυασμό με την ορθή διοίκηση του οργανισμού, αποτελεί μέσο αποτελεσματικής εταιρικής διακυβέρνησης προς μία κατεύθυνση που εξασφαλίζει ως έναν βαθμό τη μακροχρόνια επιβίωση της εταιρίας και την προστασία της από την εξαπάτηση.

Ο εσωτερικός έλεγχος είναι ικανός πλέον να αντιμετωπίσει σε βάθος τους κινδύνους που αντιμετωπίζουν σήμερα οι οικονομικές οντότητες. Είναι υποχρεωμένος να λαμβάνει υπόψη τις διαδικασίες που αποκαλύπτουν τον τρόπο με τον οποίο διοικείται η οντότητα αλλά και να πραγματοποιεί συνεχή αποτίμηση των κινδύνων. Ο εσωτερικός έλεγχος σήμερα θα πρέπει να αντιμετωπίζεται ως μία αναγκαία λειτουργία του σύγχρονου "management", ο οποίος προσφέρει συμβουλές σε όλα τα ιεραρχικά επίπεδα της διοίκησης.

Επίσης, ο εσωτερικός ελεγκτής υποχρεούται να ενεργεί έχοντας πάντα κατά νου τους στόχους της εταιρίας, το σύνολο των δραστηριοτήτων της, κατανοώντας τις δραστηριότητες και τις

πηγές των εσόδων της και ανακαλύπτοντας τους πιθανούς κινδύνους που ενδέχεται να εμποδίσουν την επίτευξη των στόχων της.

Ενδεικτικά, ένα σύστημα εσωτερικού ελέγχου (internal control system) περιλαμβάνει μία σειρά υποσυστήματα, όπως:

- Τμήμα εσωτερικού ελέγχου
- Εγκεκριμένο οργανόγραμμα της επιχείρησης (καθορισμός και διαχωρισμός καθηκόντων)
- Μηχανογραφικούς ελέγχους
- Εγχειρίδια γραπτών διαδικασιών
- Προγραμματισμό δράσης (βραχυπρόθεσμο - μακροπρόθεσμο) και απολογισμό
- Πολιτική αγορών – προμηθειών, προσωπικού
- Διαχείριση χαρτοφυλακίου, διαχείριση παγίων κ.λπ.

εξαιτίας των συνεχώς μεταβαλλόμενων χρηματοοικονομικών συνθηκών και οικονομικών σκανδάλων που απασχολούν την οικονομία μας, η εμπιστοσύνη του επενδυτικού κοινού και γενικότερα των συμμετόχων (τραπεζών, συνεργατών κ.ά.) έχει κλονιστεί ως προς τη δίκαιη διαχείριση των οικονομικών οντοτήτων. Για την εξασφάλιση των επενδυτών, έχει συνταχθεί Κώδικας Εταιρικής Διακυβέρνησης όπου καθορίζονται ο ρόλος του διοικητικού συμβουλίου, η πολιτική για την αμοιβή συμβούλων, οι αρμοδιότητες του συμβουλίου, ο λογιστικός και εσωτερικός έλεγχος καθώς και οι σχέσεις με τους μετόχους.

Η υπηρεσία εσωτερικού ελέγχου γνωρίζει ότι με την εφαρμογή των αρχών της Εταιρικής Διακυβέρνησης (δίκαιη διοίκηση, καθορισμός ρόλων των συμμετόχων, κοινωνική ευαισθησία κ.λπ.) ενισχύονται τα συμφέροντα του οργανισμού, των συμμετόχων και των εργαζομένων. Συνεπώς, ο εσωτερικός έλεγχος είναι άμεσα συνδεδεμένος με την κουλτούρα του οργανισμού για ορθή διοίκηση και Εταιρική Διακυβέρνηση. Παρά τον αναμφισβήτητο σημαντικό ρόλο του εσωτερικού ελέγχου, η επίτευξη των στόχων σε μια επιχείρηση αποτελεί προσπάθεια όλων των υπαλλήλων και όχι μόνο των εσωτερικών ελεγκτών.

Κατά την ολοκλήρωση της ελεγκτικής διαδικασίας η ελεγχόμενη εταιρία ενημερώνεται για τις παρατηρήσεις του εσωτερικού ελεγκτή και επιβεβαιώνει τις αιτίες ύπαρξης των συγκεκριμένων ευρημάτων. Σε περίπτωση αντίθεσης της ελεγχόμενης εταιρίας με τα

ευρήματα του εσωτερικού ελεγκτή, συμπεριλαμβάνεται και η γνώμη της ελεγχόμενης εταιρίας στην έκθεση ελέγχου.

Έτσι γνωστοποιούνται στη διεύθυνση τα συγκεκριμένα προβλήματα της εταιρίας. Να σημειωθεί ότι στην προετοιμασία των ελεγκτικών εκθέσεων θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη ότι οι απόψεις των εσωτερικών ελεγκτών είναι υπεύθυνες γνώμες και όχι ιεραρχικές εντολές όπως παλαιότερα.

Επίσης, σημαντικό είναι να αναφερθεί ότι, ζούμε σε ένα μηχανογραφικό περιβάλλον όπου οι πιο πολλές διαδικασίες και πληροφορίες των επιχειρήσεων είναι μηχανογραφημένες ή τυγχάνουν μηχανογραφικής επεξεργασίας. Επομένως, άλλος ένας ρόλος του εσωτερικού ελέγχου είναι η συμβολή στην ανάπτυξη ασφαλών και αξιόπιστων πληροφοριακών συστημάτων και εφαρμογών και στην ανάλυση των εργασιών ορθής διαχείρισης των πληροφοριακών συστημάτων της εταιρίας. Πρέπει δηλαδή να εφαρμόζονται έλεγχοι στις μηχανογραφικές εργασίες που διενεργούνται από την ελεγχόμενη οικονομική οντότητα μειώνοντας έτσι τους παράγοντες κινδύνου πριν προλάβουν να εξελιχθούν και να ολοκληρωθούν. Θα πρέπει να τοποθετούνται οι απαιτούμενες ασφαλιστικές δικλίδες για διασφάλιση της εμπιστευτικότητας, της ασφάλειας και της ακεραιότητας των μηχανογραφημένων πληροφοριών.

Γίνεται αντιληπτό λοιπόν ότι, το σημερινό εργαλείο της διεύθυνσης των επιχειρήσεων είναι η αποδοτική υπηρεσία εσωτερικού ελέγχου, η οποία έχει σκοπό να βοηθά την εταιρία να επιτύχει τους στόχους της μέσω της προσφοράς υψηλού επιπέδου υπηρεσιών προς τη διοίκηση, παρέχοντας μία συστηματική επιστημονική προσέγγιση για την αποτίμηση και τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας της διαχείρισης των κινδύνων, των συστημάτων εσωτερικού ελέγχου και των διεργασιών εταιρικής διακυβέρνησης.

Πιο συγκεκριμένα επειδή οι διάφοροι οργανισμοί διαφέρουν μεταξύ τους ως προς το μέγεθος, τη δομή και τον τρόπο που λειτουργούν, έτσι και η εφαρμογή του εσωτερικού ελέγχου διαφέρει σε κάθε οργανισμό, ανάλογα με τους εσωτερικούς κανονισμούς της διοίκησης. Η συμμόρφωση με τα Διεθνή Πρότυπα για την Επαγγελματική Εφαρμογή του Εσωτερικού Ελέγχου (Πρότυπα) είναι ύστατης σημασίας, ούτως ώστε οι εσωτερικοί ελεγκτές να αποκριθούν στις υποχρεώσεις τους. (IIA, Institute of Internal Auditors)

Ο στόχος των προτύπων είναι η καθοδήγηση ώστε να τηρούνται τα υποχρεωτικά στοιχεία του Διεθνούς Πλαισίου Επαγγελματικής Εφαρμογής, να παρέχουν ένα πλαίσιο για την εκτέλεση

και προώθηση ενός μεγάλου φάσματος προστιθέμενης αξίας υπηρεσιών εσωτερικού ελέγχου, να αξιολογούν την απόδοση του εσωτερικού ελέγχου, να βελτιώνουν τις διαδικασίες και τις λειτουργίες του οργανισμού. (IIA, Institute of Internal Auditors)

Τα Πρότυπα περιλαμβάνουν δύο κύριες κατηγορίες: Πρότυπα Χαρακτηριστικών και Διεξαγωγής. Τα Πρότυπα Χαρακτηριστικών ασχολούνται με τα χαρακτηριστικά των οικονομικών οντοτήτων και των ατόμων που εφαρμόζουν εσωτερικό έλεγχο. Τα Πρότυπα Διεξαγωγής περιγράφουν τη φύση των υπηρεσιών εσωτερικού ελέγχου και προσφέρουν ποιοτικά κριτήρια για την αξιολόγηση αυτών των υπηρεσιών. Τα Πρότυπα Χαρακτηριστικών και Διεξαγωγής υλοποιούνται στο σύνολο των υπηρεσιών εσωτερικού ελέγχου. (IIA, Institute of Internal Auditors)

Τα πέντε γενικά πρότυπα διεξαγωγής του εσωτερικού ελέγχου που αναφέρονται στα χαρακτηριστικά και στην προσωπικότητα του εσωτερικού ελεγκτή αναφορικά με τον ρόλο του είναι (X. Νεγκάκης Π. Ταχυνάκης ,2017) :

➤ **Ανεξαρτησία**

Ο εσωτερικός ελεγκτής για να είναι αμερόληπτος και ακριβοδίκαιος κατά την άσκηση των καθηκόντων του πρέπει να είναι ανεξάρτητος κατά την εκτέλεση των εργασιών του, να μην υπάρχουν παρεμβάσεις και να υποστηρίζεται από την διοίκηση της επιχείρησης. Για την επίτευξη της αντικειμενικότητας, οι εσωτερικοί ελεγκτές πρέπει επίσης να λαμβάνουν υπόψη τους τις γνώμες των ατόμων της επιχείρησης χωρίς να συμβιβάζονται και διατηρώντας την ποιότητα της εργασίας τους. Η πραγματική ανεξαρτησία παρόλα αυτά είναι μία αρκετά δύσκολη υπόθεση, καθώς ο εσωτερικός ελεγκτής είναι και αυτός στέλεχος της ελεγχόμενης επιχείρησης.

➤ **Επαγγελματική Κατάρτιση**

Οι εσωτερικοί ελεγκτές οφείλουν να έχουν την απαραίτητη εκπαίδευση, τεχνογνωσία και ένα υψηλό επίπεδο γνώσεων, ικανοτήτων και δεξιοτήτων ούτως ώστε να εκτελούν σωστά και με επιμέλεια το έργο τους (Πρότυπο 1210 και 1220).

Η εποπτεία αποτελεί επίσης ένα πολύ σημαντικό στοιχείο για τον προγραμματισμό του ελεγκτικού έργου, την υλοποίηση των προγραμμάτων ελέγχου και τα συμπεράσματα των ελεγκτικών εργασιών (Πρότυπο 1230).

Η συμμόρφωση του εσωτερικού ελεγκτή με τον Κώδικα Δεοντολογίας, ο οποίος έχει θεσπιστεί ώστε οι ελεγκτές να ενεργούν με τα πρότυπα της εντιμότητας, αντικειμενικότητας και της επιμέλειας, αποτελεί επίσης ένα σημαντικό κομμάτι της επαγγελματικής κατάρτισης (Πρότυπο 1240).

Το επαγγελματικό πρότυπο 1250 προσεγγίζει από την πλευρά της ευθύνης του κάθε εσωτερικού ελεγκτή τα προσόντα της γνώσης και εξειδίκευσης του Προτύπου 1220.

Επιπρόσθετα, ο εσωτερικός ελεγκτής πρέπει να χειρίζεται με ευχέρεια τον γραπτό αλλά και τον προφορικό λόγο, ώστε να γίνεται κατανοητό το έργο και οι στόχοι του (Πρότυπο 1260).

Τέλος ο εσωτερικός ελεγκτής οφείλει να επιμορφώνεται διαρκώς ώστε να βελτιώνεται και ο ίδιος αλλά και οι τεχνικές ελέγχου (Πρότυπο 1270), αλλά και να επιδεικνύει συνέπεια και επαγγελματισμό (Πρότυπο 1280).

➤ Πλαίσιο δραστηριοτήτων εσωτερικού ελέγχου

Σύμφωνα με το Πρότυπο 1300 ο εσωτερικός έλεγχος πρέπει να διαπιστώσει εάν οι αντικειμενικοί στόχοι και οι επιδιώξεις της ελεγχόμενης επιχείρησης έχουν επιτευχθεί. Πιο αναλυτικά θα πρέπει να παρέχει διαβεβαίωση για την αξιόπιστη και ειλικρινή πληροφόρηση, αλλά να εξετάζει και τα μέσα που χρησιμοποιήθηκαν για την μέτρηση, ταξινόμηση και παρουσίαση αυτών των πληροφοριών. Επίσης ο εσωτερικός ελεγκτής ελέγχει κατά πόσο τηρούνται οι κανονισμοί, οι οδηγίες και τα σχέδια δράσης για την εκτέλεση των διαδικασιών της εταιρίας, είναι υπεύθυνος ακόμα για την διασφάλιση των περιουσιακών στοιχείων της εταιρίας δηλαδή για την διαπίστωση ύπαρξής τους αλλά και την καταμέτρησή τους, και τέλος ελέγχει την οικονομική και αποτελεσματική διαχείριση των πόρων αλλά και κατά πόσο τα αποτελέσματα που έχουν επιτευχθεί από την οικονομική μονάδα συμφωνούν με τους στόχους που είχε θέσει η διοίκηση.

➤ Διαδικασίες εσωτερικού ελέγχου

Στις διαδικασίες του εσωτερικού ελέγχου που ακολουθήθηκαν συμπεριλαμβάνονται ο σχεδιασμός του ελεγκτικού έργου, δηλαδή πριν την πραγματοποίηση του κάθε ελέγχου πρέπει να ακολουθείται, σύμφωνα με το πρότυπο, η σύνταξη του προγράμματος ελέγχου. Στη συνέχεια ακολουθεί η αξιολόγηση, δηλαδή η ανάλυση και ερμηνεία, αυτών των πληροφοριών και η κοινοποίηση των αποτελεσμάτων του ελέγχου με την υποβολή της έκθεσης ελέγχου. Τέλος ο εσωτερικός ελεγκτής, σύμφωνα με το πρότυπο, διενεργεί ελέγχους για να

διαπιστώσει κατά πόσο η ελεγχόμενη μονάδα έχει συμμορφωθεί με τις υποδείξεις που προέκυψαν από τον έλεγχό του.

➤ Εποπτεία – Διοίκηση του Τμήματος Εσωτερικού Ελέγχου

Ο διευθυντής εσωτερικού ελέγχου οφείλει, ακολουθώντας τα πρότυπα, να μεριμνήσει για την οργάνωση, την επίτευξη των στόχων και τα καθήκοντα των απασχολούμενων του τμήματος εσωτερικού ελέγχου. Επίσης φροντίζει για την υλοποίηση σχεδίων δράσης και την δημιουργία γραπτών αποφάσεων και οδηγιών, σχετικά με την διοίκηση των εργαζομένων. Ο διευθυντής εσωτερικού ελέγχου επιλέγει, εκπαιδεύει και αξιολογεί το προσωπικό του τομέα του και διαβεβαιώνει ότι η υπηρεσία εσωτερικού ελέγχου ακολουθεί τα πρότυπα διεξαγωγής εσωτερικού ελέγχου, τον κανονισμό του τμήματος, αλλά και το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο. Τέλος, η σχέση με τους εξωτερικούς ελεγκτές είναι αλληλένδετη με τον εσωτερικό έλεγχο, καθώς το έργο του εσωτερικού ελέγχου εξυπηρετεί τον εξωτερικό έλεγχο ώστε να μην γίνονται διπλές προσπάθειες και να προκύπτει πλήρης κάλυψη του ελέγχου.

4.9 ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

Ένα σύστημα εσωτερικού ελέγχου σχεδιάζεται με σκοπό την βελτίωση της οικονομικής θέσης μιας επιχείρησης μέσω της εξασφάλισης των περιουσιακών στοιχείων της, την αξιόπιστη δημιουργία των χρηματοοικονομικών καταστάσεων και την ορθή διοίκησή της. Επιπλέον μέσω του εσωτερικού ελέγχου προλαμβάνονται αλλά και εντοπίζονται εγκαίρως σφάλματα αλλά και απάτες που μπορεί να προκύπτουν είτε από το εσωτερικό είτε από το εξωτερικό περιβάλλον μιας επιχείρησης ή ενός οργανισμού. Είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι το κόστος της διενέργειας του εσωτερικού ελέγχου δεν πρέπει να ξεπερνάει το όφελος που αποκομίζει η επιχείρηση από τη χρήση του συστήματος του εσωτερικού ελέγχου.

Η αποτελεσματικότητα κάθε διαδικασίας εσωτερικού ελέγχου επηρεάζεται από συγκεκριμένους εγγενής περιορισμούς κάθε εταιρίας, όπως είναι η παραβίαση των κανόνων του συστήματος εσωτερικού ελέγχου από την ίδια τη διοίκηση ή με εντολή της, η λάθος χρήση του συστήματος εσωτερικού ελέγχου από τους εργαζομένους και τα τεχνάσματα διαφόρων στελεχών ή ακόμη και λειτουργικών μονάδων της επιχείρησης. Σχετικά με τα λογιστικά συστήματα εσωτερικού ελέγχου θα πρέπει να σημειωθεί ότι οι ελεγκτές πρέπει να γνωρίζουν ότι τα συστήματα αυτά υπόκεινται σε εγγενής περιορισμούς. Η παρερμηνευση των

λογιστικών εγχειριδίων και εγκυκλίων οδηγιών, η αμέλεια και η κόπωση του ασκούντος το λογιστικό ελεγκτικό έργο μπορεί να δυσκολέψουν σημαντικά την αποτελεσματικότητα του λογιστικού ελέγχου. Η αποτελεσματικότητα ενός λογιστικού ελέγχου μπορεί να μηδενιστεί από το τέχνασμα των αρμόδιων στελεχών, τα οποία εκούσια και πολλές φορές με δόλο καταπατούν τους κανόνες του συστήματος. Ένας δεύτερος περιορισμός των λογιστικών ελέγχων πηγάζει από το δυναμικό και συνεχώς μεταβαλλόμενο επιχειρησιακό περιβάλλον. Μεταβολές παραμέτρων και συνθηκών που έρχονται από απρόβλεπτες μεταβολές του εσωτερικού και εξωτερικού περιβάλλοντος καθιστούν υποχρεωτική την ανάγκη αλλαγών στους υφιστάμενους ελέγχους. Η καθυστέρηση ή η πιθανή αστοχία αυτών των προσαρμογών εμποδίζει την πλήρη αποτελεσματικότητα του εσωτερικού ελέγχου. Τέλος οι λογιστικοί έλεγχοι είναι δυνατόν να μην ανταποκρίνονται σε μερικές έκτακτου χαρακτήρα συναλλαγές ή γεγονότα όπως είναι για παράδειγμα η χορήγηση δικαιωμάτων προαίρεσης στους υπαλλήλους (Καζαντζής,2006).

Συμπερασματικά καταλήγουμε ότι για την αποφυγή ενδεχόμενων απάτης και λαθών, κινδύνων, περιορισμών στην ανάπτυξη και στην εύρυθμη λειτουργία και ανάπτυξη μιας οικονομικής οντότητας, πρέπει το σύστημα εσωτερικού ελέγχου να λειτουργεί αποδοτικά χωρίς περιορισμούς, ώστε να διασφαλίζεται η βελτίωση της επιχείρησης και η επίτευξη των στόχων που έχει θέσει.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ

5 ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΙ ΚΙΝΔΥΝΟΙ

5.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στο συγκεκριμένο κεφάλαιο θα αναλυθεί ο ορισμός και η έννοια του επιχειρηματικού κινδύνου, θα δοθούν οι τύποι κινδύνου αλλά και οι ειδικοί τύποι επιχειρηματικού κινδύνου. Στη συνέχεια θα αναπτυχθεί η χρησιμότητα της διαχείρισης των επιχειρηματικών κινδύνων και η σχέση του εσωτερικού ελέγχου με αυτή.

5.2 ΤΥΠΟΙ ΚΙΝΔΥΝΩΝ

Κίνδυνος είναι η πιθανότητα ένα τυχαίο γεγονός να επιδράσει αρνητικά στην πραγματοποίηση ενός εφικτού στόχου. Με άλλα λόγια κίνδυνος είναι η αβεβαιότητα ότι θα συμβεί ένα μελλοντικό γεγονός με ευνοϊκό αποτέλεσμα. Μαθηματικά ο κίνδυνος μπορεί να εκφρασθεί σαν το αποτέλεσμα της πιθανότητας των περιστατικών και των συνεπειών της απώλειας που δημιουργήθηκε από τον κίνδυνο. Η αβεβαιότητα και η απώλεια είναι δύο χαρακτηριστικά όλων των ορισμών που έχουν δοθεί για τον κίνδυνο. Σε οικονομικούς όρους ως κίνδυνος ορίζεται η μεταβλητότητα των εν δυνάμει αποτελεσμάτων μιας επένδυσης γύρω από την αναμενόμενη τιμή ή τον αριθμητικό τους μέσο (Wikipedia).

Μια πιο γενική προσέγγιση των κινδύνων που αφορά τον κίνδυνο που αντιμετωπίζει ένας επενδυτής είναι να είναι διαφορετικό το αληθές αποτέλεσμα μιας επένδυσης από το αναμενόμενο, και μπορεί να πηγάζει από τους παρακάτω επιμέρους κινδύνους (Wikipedia):

- **Επιτοκιακός κίνδυνος (interest rate risk):** Οι αυξήσεις και οι μειώσεις των επιτοκίων αλλάζουν τις τιμές των αξιογράφων αντίστροφα, στο ενδεχόμενο που παραμένουν σταθεροί όλοι οι άλλοι παράγοντες που αλλάζουν τις τιμές.
- **Πληθωριστικός κίνδυνος (inflation risk):** Ο πληθωρισμός ελαττώνει την αγοραστική δύναμη της επένδυσης και θα πρέπει το ποσό να αποπληθωριστεί για να βρούμε την αληθινή αξία.

- **Κίνδυνος αγοράς (market risk):** Προκύπτει από τις διακυμάνσεις στη χρηματιστηριακή αγορά.
- **Επιχειρηματικός κίνδυνος (business risk):** Πρόκειται για τον κίνδυνο ελάττωσης της απόδοσης και της παραγωγικότητας μιας εταιρίας λόγω λάθος εκτιμήσεων της διοίκησης, που έχουν ως αποτέλεσμα την εμφάνιση ζημιών.
- **Χρηματοοικονομικός κίνδυνος (financial risk):** Πρόκειται για τον κίνδυνο που πηγάζει από τη χρησιμοποίηση δανειακών κεφαλαίων από την επιχείρηση. Όσο αυξάνονται τα ξένα προς τα ίδια κεφάλαια, τόσο περισσότερο εκτίθεται η επιχείρηση στον χρηματοοικονομικό κίνδυνο.
- **Κίνδυνος ρευστότητας (liquidity risk):** Είναι ο κίνδυνος να μην μπορεί η εταιρία να προβεί σε άμεση ρευστοποίηση μιας επένδυσης στην τιμή ισορροπίας, λόγω έλλειψης αγοραστικού ενδιαφέροντος ή λόγω στενότητας οικονομικών πόρων.
- **Συναλλαγματικός κίνδυνος (exchange rate risk):** Οι επενδύσεις που γίνονται σε ξένες κεφαλαιαγορές πιθανώς να συνοδεύονται από τον κίνδυνο απώλειας των αποδόσεων των κεφαλαίων και από μια ελάττωση της συναλλαγματικής ισοτιμίας ή μιας υποτίμησης του νομίσματος.
- **Πολιτικός κίνδυνος (country risk, political risk):** Οι επενδύσεις που γίνονται σε ξένες κεφαλαιαγορές πιθανώς να συνοδεύονται από τον κίνδυνο απώλειας αποδόσεων λόγω μιας ξαφνικής πολιτικής αστάθειας ή μιας εμπόλεμης κατάστασης, καταστάσεις που χαρακτηρίζονται σε μεγάλο βαθμό μεταβαλλόμενες.

Σημειώνεται ότι η σύγχρονη πραγμάτευση χωρίζει τους κινδύνους σε δύο κατηγορίες:

- **Συστηματικός/Συστημικός κίνδυνος :** συνδέεται με τις κινήσεις της συνολικής αγοράς και δεν μπορεί να αποφευχθεί με τη διαφοροποίηση (diversification) του χαρτοφυλακίου. Οφείλεται σε δυνάμεις ανεξάρτητες από τις επενδύσεις (μετοχές, ομόλογα, αξιόγραφα) που συγκροτούν το χαρτοφυλάκιο ενός επενδυτή. Εμπεριέχει τον Κίνδυνο Αγοράς, τον Κίνδυνο Πληθωρισμού, τον Κίνδυνο Επιτοκίων, το Συναλλαγματικό Κίνδυνο και τον Πολιτικό Κίνδυνο (σε ορισμένες περιπτώσεις πιθανώς και τον Κίνδυνο Ρευστότητας)
- **Μη Συστηματικός/Συστημικός Κίνδυνος :** προκύπτει για διαφορετικούς λόγους για την κάθε επένδυση κι ως αποτέλεσμα μπορεί να διορθωθεί με τη διαφοροποίηση

(diversification) του χαρτοφυλακίου. Αν και τα περισσότερα αξιόγραφα ενέχουν τον κίνδυνο αυτό, είναι κατά κύριο λόγο συνδεδεμένος με τις μετοχές. Εμπεριέχει τον Επιχειρηματικό Κίνδυνο, τον Χρηματοοικονομικό Κίνδυνο και τον Κίνδυνο Ρευστότητας.

Έτσι, στη σύγχρονη ανάλυση επενδύσεων ισχύει η σχέση: **Συνολικός Κίνδυνος = Συστηματικός Κίνδυνος + Μη Συστηματικός Κίνδυνος** (Wikipedia).

Σχετικά με τον **επιχειρηματικό κίνδυνο**, υπάρχουν τέσσερις ειδικοί τύποι επιχειρηματικού κινδύνου: ο **στρατηγικός κίνδυνος**, ο **κίνδυνος συμμόρφωσης**, ο **λειτουργικός κίνδυνος** και ο **κίνδυνος φήμης** (Investopedia, Toptipfinance.com).

- Ο **στρατηγικός κίνδυνος** προκύπτει όταν η υλοποίηση μιας επιχείρησης δεν συμβαδίζει με το επιχειρηματικό μοντέλο ή σχέδιο. Η στρατηγική μιας εταιρίας καθίσταται λιγότερο αποτελεσματική με την πάροδο του χρόνου και αγωνίζεται να επιτύχει τους καθορισμένους στόχους της. Εάν, για παράδειγμα, η Wal-Mart τοποθετηθεί στρατηγικά ως προμηθευτής χαμηλού κόστους και ο Target αποφασίσει να υποτιμήσει τις τιμές της Wal-Mart, αυτό γίνεται στρατηγικός κίνδυνος.
- Η δεύτερη μορφή επιχειρηματικού κινδύνου είναι ο **κίνδυνος συμμόρφωσης**. Αυτός ο τύπος κινδύνου εμφανίζεται στις βιομηχανίες και στους τομείς που υπόκεινται σε πολύ αυστηρούς κανόνες. Η βιομηχανία οίνου, για παράδειγμα, πρέπει να τηρεί το σύστημα διανομής τριών επιπέδων, όπου απαιτείται ένας χονδρέμπορος να πωλεί κρασί σε έναν έμπορο λιανικής πώλησης, ο οποίος στη συνέχεια το πωλεί στον τελικό καταναλωτή. Τα οινοποιεία δεν μπορούν να πωληθούν απευθείας στα καταστήματα λιανικής πώλησης. Ωστόσο, υπάρχουν 18 κράτη που δεν διαθέτουν αυτό το είδος συστήματος διανομής και ο κίνδυνος συμμόρφωσης εμφανίζεται όταν ένα εμπορικό σήμα δεν κατανοεί τις ατομικές απαιτήσεις και δεν συμμορφώνεται με τους νόμους περί διανομής που αφορούν συγκεκριμένες πολιτείες.
- Ο τρίτος τύπος επιχειρηματικού κινδύνου είναι ο **λειτουργικός κίνδυνος**. **Λειτουργικός ή επιχειρησιακός κίνδυνος** είναι ο κίνδυνος που αντιμετωπίζει μία επιχείρηση κατά την παραγωγική διαδικασία και προκύπτει λόγω του ανθρώπινου παράγοντα.

Ο επιχειρησιακός κίνδυνος δεν σχετίζεται με τον κεφαλαιακό, τον πιστωτικό ή τον συστημικό κίνδυνο. Συμπεριλαμβάνει τα προβλήματα που παρουσιάζονται στις

εσωτερικές διαδικασίες, στις εργασιακές σχέσεις, στα συστήματα μιας εταιρίας και γενικά έχει σχέση με κάθε δυσλειτουργία που οφείλεται στον άνθρωπο.

Επιχειρήσεις με μικρότερες απαιτήσεις για ανθρώπινο κεφάλαιο θα έχουν και χαμηλότερο επιχειρησιακό κίνδυνο.

Η HSBC αντιμετώπισε, για παράδειγμα, επιχειρησιακό κίνδυνο και μεγάλο πρόστιμο όταν η ομάδα εσωτερικών επιχειρήσεων κατά τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες δεν μπόρεσε να σταματήσει επαρκώς τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες στο Μεξικό.

- Ο τέταρτος τύπος επιχειρηματικού κινδύνου είναι ο **κίνδυνος φήμης**. Κάθε φορά που η φήμη μιας επιχείρησης καταστρέφεται είτε από έναν από τους προηγούμενους επιχειρηματικούς κινδύνους είτε από κάτι άλλο, κινδυνεύει να χάσει πελάτες λόγω έλλειψης εμπιστοσύνης στο σήμα. Χρησιμοποιώντας το HSBC ως δεύτερο παράδειγμα, η εταιρία αντιμετώπισε υψηλό κίνδυνο να χάσει τη φήμη της όταν κέρδισε \$ 1.9 δισεκατομμύρια πρόστιμα επιβλήθηκαν για κακές πρακτικές κατά της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. (Investopedia, Tortipfinance.com).

Άλλη μια έννοια που έχει πολύ μεγάλη σημασία στην ελεγκτική διαδικασία και αποτελεί ένα είδος κινδύνου που πρέπει να αναφερθεί είναι ο **ελεγκτικός κίνδυνος**.

Ελεγκτικός κίνδυνος είναι ο κίνδυνος, ένας ελεγκτής να εκδώσει μια έκθεση σύμφωνης γνώμης, χωρίς δηλαδή καμία επιφύλαξη του ελεγκτή, για οικονομικές καταστάσεις που περιέχουν λάθη και ανακρίβειες. Εννοιολογικά σύμφωνα με το Διεθνές Ελεγκτικό Πρότυπο 400, «Ελεγκτικός Κίνδυνος» σημαίνει «τον κίνδυνο ότι ο ελεγκτής εκφράζει μια μη αρμόζουσα γνώμη ελέγχου όταν οι οικονομικές καταστάσεις είναι ουσιωδώς ανακριβείς» (Καζαντζής, 2006).

Σύμφωνα με το Διεθνές Ελεγκτικό Πρότυπο 400, ο ελεγκτικός κίνδυνος ενέχει τρία συστατικά στοιχεία: τον **Εγγενή Κίνδυνο**, ο οποίος είναι η πιθανότητα οι οικονομικές καταστάσεις μιας επιχείρησης να εμπεριέχουν σημαντικά σφάλματα ή παραλείψεις εξαιτίας της φύσης και του είδους των εργασιών και των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών της οικονομικής μονάδας με την υπόθεση ότι δε λειτουργεί κάποιο σύστημα εσωτερικού ελέγχου, τον **Κίνδυνο Εσωτερικού Ελέγχου**, ο οποίος είναι ο κίνδυνος εμφάνισης ενός σημαντικού σφάλματος στις οικονομικές καταστάσεις μιας επιχείρησης, από την αδυναμία του συστήματος εσωτερικού ελέγχου να το ανιχνεύσει ή να το εμποδίσει, και τον **Κίνδυνο**

Εντοπισμού ή Κίνδυνο μη Αποκάλυψης, ο οποίος είναι η πιθανότητα οι εργασίες και οι διαδικασίες ελέγχου του ελεγκτή να μην εμποδίσουν ή να μην ανακαλύψουν σημαντικά σφάλματα ή παραλείψεις με συνέπεια αυτές να εισχωρήσουν στις οικονομικές καταστάσεις (Καζαντζής,2006).

5.3 ΟΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ

Γενικά επιχειρηματικοί κίνδυνοι θεωρούνται οι απειλές τόσο του εσωτερικού όσο και του εξωτερικού περιβάλλοντος μιας επιχείρησης οι οποίες την εμποδίζουν να πετύχει τους στόχους της. Επιχειρηματικός κίνδυνος είναι η πιθανότητα μια επιχείρηση να έχει κέρδη χαμηλότερα από τα αναμενόμενα ή να βιώνει μια απώλεια αντί να κερδίζει. Οι επιχειρηματικοί κίνδυνοι δηλαδή, αποτελούνται από εσωτερικούς και εξωτερικούς παράγοντες, δυνάμεις και πιέσεις που απειλούν την επιβίωση, την κερδοφορία και την ανάπτυξη μιας επιχείρησης.

Ο επιχειρηματικός κίνδυνος επηρεάζεται από πολλούς παράγοντες, όπως τον όγκο πωλήσεων, την τιμή ανά μονάδα, το κόστος εισροών, τον ανταγωνισμό, το γενικό οικονομικό κλίμα και τους κυβερνητικούς κανονισμούς. Μια εταιρία με υψηλότερο επιχειρηματικό κίνδυνο πρέπει να διαλέξει μια κεφαλαιακή διάρθρωση που έχει χαμηλότερο δείκτη χρέους για να σιγουρέψει ότι θα μπορεί να εκπληρώνει τις υποχρεώσεις της κάθε χρονική στιγμή.(Investopedia, Toptipfinance.com).

5.4 ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ

Η διαχείριση του επιχειρηματικού κινδύνου είναι ένα ζήτημα το οποίο προσελκύει το ενδιαφέρον των επιχειρήσεων, αλλά και των ελεγκτών όλο και περισσότερο.

Το ινστιτούτο εσωτερικών ελεγκτών ορίζει τη διαχείριση του επιχειρηματικού κινδύνου ως «μια δομημένη, συνεπή και συνεχόμενη διαδικασία σε ολόκληρο τον οργανισμό, για την αναγνώριση, εκτίμηση και λήψη αποφάσεων που αφορούν την αντιμετώπιση και αναφορά των ευκαιριών και κινδύνων που επηρεάζουν την επίτευξη των σκοπών του».

Πρόκειται δηλαδή, για τη διαδικασία κατά την οποία λαμβάνονται τα κατάλληλα μέτρα ώστε να μειωθεί η απόσταση μεταξύ των στόχων μιας επιχείρησης και των αποτελεσμάτων που τελικά επιτυγχάνει. Χρειάζεται, επομένως, συντονισμός και οργάνωση στον σχεδιασμό της

διαχείρισης του επιχειρηματικού κινδύνου, ώστε να επιτύχει η επιχείρηση τους στόχους της με τις ελάχιστες πιθανές ζημιές. Για την πρόληψη επιχειρηματικών κινδύνων, απάτης αλλά και εταιρικών αποτυχιών, ο εσωτερικός έλεγχος πρέπει να συμβαδίζει με την διαχείριση κινδύνου. Προκύπτει ότι η διαχείριση των επιχειρηματικών κινδύνων συμπληρώνει το σύστημα του εσωτερικού ελέγχου, προωθεί την εύρυθμη λειτουργία της οικονομικής οντότητας και συνεισφέρει στην διαφάνεια, ως κοινωνική ευθύνη πλέον, των εταιριών.

Μέσω του εσωτερικού ελέγχου δημιουργείται ένα πιο επίσημο σύστημα διαχείρισης κινδύνων, με μεγαλύτερη κατανόηση στον κίνδυνο και στον έλεγχο. Οι εταιρίες εξελίσσουν συνεχώς τις διαδικασίες της διαχείρισης κινδύνων. Ο συνδυασμός επομένως του συστήματος του εσωτερικού ελέγχου και της διαχείρισης κινδύνων αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι ενός αποτελεσματικού συστήματος εταιρικής διακυβέρνησης. Έτσι επιτυγχάνεται η σωστή διακυβέρνηση αλλά και η σωστή διαχείριση των λειτουργιών μιας επιχείρησης, σχετικά με το βαθμό επικινδυνότητας που επιθυμούν να εκτεθούν, ώστε να επιτύχουν αποτελεσματικά τους στόχους τους.

Η ελεγκτική διαδικασία για την εκτίμηση των επιχειρηματικών κινδύνων ξεκινάει με την κατανόηση της οικονομικής μονάδας και του εσωτερικού και του εξωτερικού περιβάλλοντός της. Στη συνέχεια ακολουθεί η αναζήτηση, αναγνώριση και καταγραφή των κινδύνων που μπορούν να παραπονήσουν τις οικονομικές καταστάσεις, έπειτα αξιολογούνται οι μηχανισμοί αντιμετώπισης των επιχειρηματικών κινδύνων και η λειτουργικότητα των μηχανισμών στην πράξη και τέλος εκτιμούνται οι κίνδυνοι, οι ανακρίβειες σε επίπεδο των θέσεων της διοίκησης και καθορίζονται οι αναγκαίες ελεγκτικές διαδικασίες (Καζαντής,2006).

Με βάση τους Beasley et al. (2006), μέσω της διαχείρισης των επιχειρηματικών κινδύνων προλαμβάνονται ή εντοπίζονται οι κίνδυνοι, καθώς και αποτρέπονται ή περιορίζονται οι αρνητικές επιπτώσεις στην περίπτωση κάποιου συμβάντος. Η δημιουργία επομένως ενός συστήματος αναγνώρισης και εντοπισμού των κινδύνων οδηγεί στην δημιουργία ενός συστήματος εσωτερικού ελέγχου με στόχο τη διαχείριση και την ανάλυση των κινδύνων ώστε να αξιολογηθεί ο κίνδυνος, να σχεδιαστεί η διαδικασία αντιμετώπισής του αλλά και να παρατηρηθεί η αποτελεσματικότητα του συστήματος εσωτερικού ελέγχου ώστε να προκύψουν τυχόν βελτιώσεις, αν κάπου απαιτούνται. Η πλέον αποδοτικότερη μέθοδος αναγνώρισης επικείμενων κινδύνων είναι η εφαρμογή μιας μεθοδικής τεχνικής. Για παράδειγμα, αναφορικά με τις οικονομικές καταστάσεις, μια μεθοδική προσέγγιση αξιολόγησης των κινδύνων αποτελεί ο εντοπισμός των εισροών για τις οικονομικές

καταστάσεις και, εν συνεχεία η πραγματοποίησή του αντίστροφα, ώστε να εξεταστούν οι πηγές των εισροών, διαδικασιών κ.α., με την καταγραφή των πιθανών αιτιών για λανθασμένες πληροφορίες και άστοχα μέτρα. Επίσης, λαμβάνονται υπόψη οι τυπικές κατηγορίες κινδύνου, τα προβλήματα των συστημάτων και διαδικασιών, το ανθρώπινο λάθος, και η απάτη (Τάσιος, 2007).

Συμπερασματικά, μέσω της εξέτασης και της αξιολόγησης της επάρκειας και της αποτελεσματικότητας των συστημάτων εσωτερικού ελέγχου, εφαρμόζονται για κάθε τομέα οι κατάλληλες διαδικασίες με βάση τους κινδύνους που αυτός διατρέχει. Μόλις εντοπισθούν οι κίνδυνοι ακολουθεί η ιεράρχησή τους, με βάση την επικινδυνότητα (υψηλή, μεσαία, χαμηλή) ώστε να δοθεί η αντίστοιχη προτεραιότητα. Έπειτα συντίθεται το σύστημα εσωτερικού ελέγχου το οποίο θα αντιμετωπίσει τις συνέπειες και θα ελαχιστοποιήσει τους κινδύνους. Κατά τη διάρκεια του σχεδιασμού αντιμετώπισης των εκάστοτε κινδύνων εκτελούνται τακτικά έλεγχοι, ακόμα και μετά την ολοκλήρωση του εντοπισμού και της αντιμετώπισης των κινδύνων.

5.5 ΕΛΕΓΧΟΣ ΒΑΣΙΣΜΕΝΟΣ ΣΤΟΝ ΚΙΝΔΥΝΟ

Ο βασισμένος στον κίνδυνο έλεγχος εστιάζει στην στρατηγική ανάλυση και στην διαδικασία αξιολόγησης των επιχειρήσεων καθώς και στην αξιολόγηση του ρίσκου, των στόχων αλλά και των ελέγχων που μια επιτυχημένη επιχείρηση οφείλει να συνδυάζει. Προσδιορίζοντας, αξιολογώντας και ελέγχοντας το ρίσκο, ο εσωτερικός έλεγχος διασφαλίζει ότι υπάρχουν ικανοποιητικοί πόροι και είναι εστιασμένοι ανάλογα με τις προτεραιότητες που έχει θέσει η επιχείρηση. Γενικότερα, ο εσωτερικός έλεγχος που βασίζεται στον κίνδυνο επιβλέπει και διενεργεί συνεχείς αξιολογήσεις για το ποιες περιοχές είναι υψηλού κινδύνου. Οι πληροφορίες που αντλούνται από τους ελέγχους κοινοποιούνται πάντα στη διοίκηση ώστε εσωτερικοί ελεγκτές και διοίκηση να συμβαδίζουν και να συνεργάζονται για την επίλυση τυχόν προβλημάτων.

Ο έλεγχος που βασίζεται στον κίνδυνο συνεισφέρει στην αποτελεσματική διαχείριση του κινδύνου και έχει θεωρηθεί ότι υπάρχει θετική συσχέτιση, σε μακροοικονομικό αλλά και σε μικροοικονομικό επίπεδο, μεταξύ του μεγέθους του οργανισμού και του βασισμένου στο ρίσκο ελέγχου. Επιπρόσθετα οι οικονομικές μονάδες που εστιάζουν στον έλεγχο και στη διαχείριση κινδύνων μέσω αυτού, προτιμώνται από τους επενδυτές και γενικότερα τους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων. Ο βασισμένος στον κίνδυνο έλεγχος βοηθάει την

επιχείρηση να χειρίζεται αποτελεσματικά τους κινδύνους διότι ενσωματώνει τις αρχές διαχείρισης των κινδύνων στην διαδικασία του ελέγχου.

5.6 ΣΧΕΣΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ

Είναι φανερό από τη διαχείριση των επιχειρηματικών κινδύνων ότι προκύπτει μια σημαντική σχέση μεταξύ ελέγχου και διαχείρισης οποιουδήποτε είδους κινδύνου.

Ο εσωτερικός έλεγχος και ο επιχειρηματικός κίνδυνος είναι δύο έννοιες αντιστρόφως ανάλογες καθώς με την αύξηση των εσωτερικών ελέγχων σε όλο και περισσότερους τομείς μιας επιχείρησης τόσο μειώνεται η πιθανότητα εμφάνισης επιχειρηματικών κινδύνων. Με βάση όσα έχουν ειπωθεί παραπάνω προκύπτει ότι η διαχείριση των επιχειρηματικών κινδύνων επηρεάζεται από τα αποτελέσματα που θα προκύψουν από το σύστημα του εσωτερικού ελέγχου και αντίστοιχα ο εσωτερικός έλεγχος διενεργείται με στόχο την αποδοτικότερη διαχείριση των κινδύνων της ελεγχόμενης οικονομικής μονάδας. Παρόλα αυτά και η διαδικασία εσωτερικού ελέγχου και η διαδικασία διαχείρισης κινδύνων θα πρέπει να είναι αντικειμενικές και να διενεργούνται με αυτονομία παρότι αλληλοσυμπληρώνονται και αλληλοεπηρεάζονται. Συμπερασματικά καταλήγουμε ότι η συμβολή του εσωτερικού ελέγχου στη διαχείριση των κινδύνων είναι από τις πιο αποτελεσματικές μεθόδους σχετικά με την αξιολόγηση, την ανάπτυξη και την προστασία της εταιρίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ

6 ΝΟΜΟΣ 4706/2020 & ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ

6.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η ελεγκτική, συνολικά ως επιστήμη, στη σημερινή εποχή δεν ασχολείται μόνο με τον έλεγχο των οικονομικών καταστάσεων, αλλά και με την Εταιρική Διακυβέρνηση, μέσω του εσωτερικού ελέγχου, της αξιολόγησης και του ελέγχου των επιδόσεων των διευθυντικών στελεχών και γενικότερα της διοίκησης, όπως και του ελέγχου τήρησης των κανόνων που έχουν θεσμοθετηθεί.

Μια οικονομική οντότητα υποδεικνύει ότι η διοίκησή της είναι σε θέση να αντιμετωπίσει τους κινδύνους μέσω των ελεγκτικών και οργανωτικών διαδικασιών που ακολουθεί. Ο εσωτερικός έλεγχος δημιουργεί ένα ασφαλές σύστημα για τα περιουσιακά στοιχεία της οικονομικής οντότητας και κατ' επέκταση και των επενδύσεων των μετόχων. Ο εσωτερικός έλεγχος δηλαδή, αποτελεί ένα απαραίτητο εργαλείο για αποτελεσματική εταιρική διακυβέρνηση καθώς συμβάλλει ενεργά στην αποφυγή προβλημάτων, στην ανάπτυξη της εταιρίας και στην επίτευξη των στόχων που έχει θέσει.

Ιδιαίτερα σημαντικός είναι ο ρόλος του εσωτερικού ελέγχου στην εφαρμογή των αρχών και κανόνων της εταιρικής διακυβέρνησης καθώς η έννοια του εσωτερικού ελέγχου περιλαμβάνει την αξιοπιστία και τη διαφάνεια. Ο εσωτερικός έλεγχος είναι η υπηρεσία που εξασφαλίζει την εφαρμογή αυτών των αρχών και κανόνων, καθώς αυτές οι αρχές και αυτοί οι κανόνες αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα του συστήματός του. Με λίγα λόγια μέσω της αξιοπιστίας, της συνέπειας, της διαφάνειας και της λογοδοσίας επιτυγχάνονται οι αντικειμενικοί στόχοι του εσωτερικού ελέγχου, ο οποίος καταγράφει, αξιολογεί και επισημαίνει τις τυχόν αποκλίσεις και αδυναμίες με απώτερο σκοπό την παροχή συμβουλών και λύσεων, ώστε να επιτευχθεί ανάπτυξη στην εταιρία αλλά και κατά αυτόν τον τρόπο να μεταδοθεί η εταιρική κουλτούρα μεταξύ των τμημάτων αλλά και των διευθυντικών στελεχών της εταιρίας και να γίνει η προσαρμογή στο ισχύον θεσμικό πλαίσιο.

Ένα Διοικητικό Συμβούλιο αντιμετωπίζει πολλές προκλήσεις και μία από αυτές είναι η διαχείριση κινδύνων. Το διοικητικό συμβούλιο θα πρέπει να γνωρίζει που υπάρχουν και ποιοι

είναι οι κίνδυνοι και τι κάνει η Διοίκηση για να τους αντιμετωπίσει. Ένα σωστό σύστημα ελέγχου είναι ο συνδετικός κρίκος μεταξύ των στόχων μιας εταιρίας και των εμποδίων-κινδύνων που μπορούν να αναστείλουν την επίτευξή τους. Επομένως η καλή Εταιρική Διακυβέρνηση είναι συνώνυμη του καλού Εσωτερικού Ελέγχου.

Για τις υπόλοιπες προκλήσεις που αντιμετωπίζει μια επιχείρηση όπως η επιχειρηματική και ηθική συμπεριφορά, ο κώδικας δεοντολογίας, οι δυνατότητες επικοινωνίας και οι τρόποι πληροφόρησης των τμημάτων μεταξύ τους, ο έλεγχος της απόδοσης κ.ά. ο εσωτερικός έλεγχος λογοδοτεί και επιβεβαιώνει, παρέχοντας στοιχεία, το Διοικητικό Συμβούλιο για την λειτουργικότητα ή μη των τμημάτων της εταιρίας και για την αποτελεσματικότητα του συστήματος του εσωτερικού ελέγχου.

Παρατηρείται λοιπόν, η αλληλένδετη φύση των δύο εννοιών, της Εταιρικής Διακυβέρνησης και του συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου, και πως η μία βασίζεται στην άλλη για ένα υγιές εταιρικό περιβάλλον και μια εταιρία η οποία οδεύει στην ανάπτυξη έχοντας ασφαλές εσωτερικό περιβάλλον και κατ' επέκταση προστατευμένα περιουσιακά στοιχεία.

6.2 ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΝΟΜΟΥ 4706/2020

Σκοπός του νέου νόμου είναι ο εκσυγχρονισμός του νομοθετικού πλαισίου για την εταιρική διακυβέρνηση των ανώνυμων εταιρειών, καθώς και η άμεση καθοδήγηση και στήριξη των εισηγμένων εταιριών στις νέες διατάξεις (Πλατής – Αναστασιάδης & Συνεργάτες, 2020).

Παρακάτω θα γίνει αναφορά των κυριότερων σημείων του Α μέρους – Διατάξεις για την Εταιρική Διακυβέρνηση Ανώνυμων Εταιριών του Νόμου 4706/2020.

Κεφάλαιο Α

Στο κεφάλαιο Α γίνεται αναφορά του πεδίου εφαρμογής και των ορισμών που χρησιμοποιούνται για τους σκοπούς των άρθρων 1 έως 24 του παρόντος Νόμο

Κεφάλαιο Β

Στο κεφάλαιο Β – **Διοικητικό Συμβούλιο** του Νόμου 4706/2020 παρατηρείται ότι εισάγεται για πρώτη φορά Πολιτική Καταλληλότητας για τα διοικητικά μέλη (άρθρο 3). Η Πολιτική

Καταλληλότητας πρέπει να συνάδει με τον Κανονισμό Λειτουργίας και τον Κώδικα Εταιρικής Διακυβέρνησης της εταιρίας. Η καταλληλότητα χωρίζεται σε δύο κατηγορίες την ατομική καταλληλότητα και την συλλογική καταλληλότητα. Η ατομική καταλληλότητα αφορά την επάρκεια σε γνώσεις σε δεξιότητες και σε εμπειρία, αφορά την ανεξαρτησία κρίσης, το ήθος, την καλή φήμη κ.α. Η καταλληλότητα του συνόλου των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου είναι η συλλογική καταλληλότητα.

Ένα πολύ σημαντικό κομμάτι του νόμου σχετίζεται με τα κριτήρια επιλογής των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου. Συγκεκριμένα πρέπει να υπάρχει επαρκής αντιπροσώπευση και των δύο φύλων στα Διοικητικά Συμβούλια σε ποσοστό όχι χαμηλότερο του 25%. Με λίγα λόγια προωθεί τη συμμετοχή του γυναικείου φύλου στα διοικητικά συμβούλια των εισηγμένων εταιριών.

Συνοψίζοντας η πολιτική καταλληλότητας λαμβάνει υπόψη τις αρμοδιότητες κάθε μέλους, την περίπτωση που κάποιο μέλος συμμετέχει σε άλλες επιτροπές καθώς και το είδος των καθηκόντων του. Επίσης η εταιρία οφείλει να επιβλέπει συνεχώς για την καταλληλότητα των μελών της για να ανακαλύπτει ενδεχόμενα όπου χρειάζεται η επαναξιολόγηση της καταλληλότητας τους.

Συνεχίζοντας με τις Αρμοδιότητες και τα Πεδία Ευθύνης του Διοικητικού Συμβουλίου (άρθρο 4) περιλαμβάνεται ο έλεγχος και η αξιολόγηση ανά τρία το λιγότερο οικονομικά έτη του συστήματος εταιρικής διακυβέρνησης, η εξασφάλιση ότι το σύστημα εσωτερικού ελέγχου λειτουργεί αποτελεσματικά, η ανάρτηση στην ιστοσελίδα της εταιρίας του ισχύοντος κωδικοποιημένου καταστατικού και η κατάρτιση δήλωσης εταιρικής διακυβέρνησης.

Στο κομμάτι της Σύνθεσης – Απαρτίας του Διοικητικού Συμβουλίου (άρθρο 5) τα μέλη διακρίνονται όπως ίσχυε σε εκτελεστικά, μη εκτελεστικά και σε ανεξάρτητα μη εκτελεστικά.

Τα Εκτελεστικά μέλη (άρθρο 6) έχουν ως κύρια αρμοδιότητα την εκτέλεση των στρατηγικών που δίνονται από το Διοικητικό Συμβούλιο και συζητούν με τα μη εκτελεστικά σε τακτά χρονικά διαστήματα για την καταλληλότητα των συγκεκριμένων στρατηγικών. Επίσης οφείλουν να υποβάλλουν εκθέσεις στο Διοικητικό Συμβούλιο όταν οι συνθήκες το επιβάλλουν, δηλαδή όταν πρόκειται να ληφθούν μέτρα και αποφάσεις που θα επηρεάσουν την εταιρία.

Τα Μη Εκτελεστικά μέλη (άρθρο 7) ασχολούνται με τη στρατηγική της εταιρίας, παρακολουθούν και εξετάζουν εάν οι στόχοι της έχουν επιτευχθεί και εάν τα εκτελεστικά μέλη βρίσκονται υπό την κατάλληλη εποπτεία.

Τα Ανεξάρτητα Μη Εκτελεστικά μέλη (άρθρο 9) θεωρούνται με βάση αυστηρά κριτήρια ως ανεξάρτητα. Πιο συγκεκριμένα πρέπει να μην κατέχουν άμεσα ή έμμεσα ποσοστό ψήφων μεγαλύτερο του 0,5% του μετοχικού κεφαλαίου της εταιρίας όπως και να μην υπάρχει κανενός είδους σχέση εξάρτησης με την εταιρία. Επιπλέον το διοικητικό συμβούλιο επανεξετάζει ετησίως εάν πληρούνται τα κριτήρια ανεξαρτησίας.

Κεφάλαιο Γ

Το Κεφάλαιο Γ, αναφέρεται στις **Επιτροπές του Διοικητικού Συμβουλίου** (άρθρα 10,11) όπου για πρώτη φορά δημιουργείται Επιτροπή Αποδοχών η οποία έχει κανονισμό λειτουργίας, είναι τριμελής και απαρτίζεται από μη εκτελεστικά μέλη, από τα οποία τα δύο τουλάχιστον μέλη είναι υποχρεωτικό να είναι ανεξάρτητα μη εκτελεστικά. Αλλά και ο πρόεδρος της επιτροπής αποδοχών πρέπει να είναι ανεξάρτητο μη εκτελεστικό μέλος. Τα καθήκοντά της είναι η εισήγηση προτάσεων στο διοικητικό συμβούλιο αναφορικά με τις αποδοχές ορισμένων ατόμων που τους αφορά η συγκεκριμένη πολιτική αλλά και τις αποδοχές των διευθυντικών στελεχών.

Άλλη μια επιτροπή η οποία θεσμοθετείται για πρώτη φορά είναι η Επιτροπή Υποψηφιοτήτων (άρθρα 10,12) η οποία περιλαμβάνει κανονισμό λειτουργίας και είναι ακριβώς ίδια σε όλα τα χαρακτηριστικά της με την επιτροπή αποδοχών, ενώ οι αρμοδιότητές της είναι η αναζήτηση προσώπων τα οποία είναι κατάλληλα να αναλάβουν θέση στο Διοικητικό Συμβούλιο, με βάση τα κριτήρια που ορίζει η πολιτική καταλληλότητας.

Τέλος, γίνεται λόγος για την Επιτροπή Ελέγχου (άρθρα 10, 74 παρ.4) η οποία προϋπήρχε στον Ν.4449/2017 και καταρτίζει και αυτή κανονισμό λειτουργίας. Με τον Νόμο συμπληρώνονται οι σχετικές προβλέψεις ως προς τα ζητήματα της σύνθεσης, αντικατάστασης μελών και αρμοδιοτήτων της.

Κεφάλαιο Δ

Το Κεφάλαιο Δ του Νόμου 4706/2020 έχει τίτλο **Οργανωτικές Διατάξεις**. Τονίζεται ότι το σύστημα Εταιρικής Διακυβέρνησης (άρθρο 13) οφείλει να εμπεριέχει τουλάχιστον ένα σύστημα εσωτερικού ελέγχου, που θα διαθέτει διαδικασίες διαχείρισης κινδύνων και

κανονιστικής συμμόρφωσης. Θα περιλαμβάνει επίσης συστήματα για την πρόληψη, τον εντοπισμό και την κατάπνιξη γεγονότων σύγκρουσης συμφερόντων, μηχανισμούς επικοινωνίας με τους μετόχους και πολιτική αποδοχών.

Στη συνέχεια (άρθρο 14) ο νόμος αναφέρει πως η εταιρία πρέπει να διαθέτει ενημερωμένο σύμφωνα με τα πιο πρόσφατα δεδομένα κανονισμό λειτουργίας και για την ίδια και για τις πιο σημαντικές θυγατρικές της και ο κανονισμός αυτός θα πρέπει να έχει εγκριθεί από το Διοικητικό Συμβούλιο. Ο κανονισμός πρέπει να ασχολείται με θέματα που έχουν καθοριστεί στις διατάξεις του Νόμου όπως π.χ. την δήλωση των κύριων χαρακτηριστικών του συστήματος εσωτερικού ελέγχου, τη διαδικασία πρόσληψης των διευθυντικών στελεχών και αξιολόγησης της αποδοτικότητάς τους, το σύστημα γνωστοποίησης σχέσεων εξάρτησης των ανεξάρτητων μη εκτελεστικών μελών, διαδικασίες πρόληψης και αντιμετώπισης καταστάσεων σύγκρουσης συμφερόντων κ.ά.. Σύμφωνα με την υπ' αριθμόν 1/891/30.09.2020 Απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς, ειδικά για το σύστημα του εσωτερικού ελέγχου ο Κανονισμός Λειτουργίας πρέπει τουλάχιστον να περιλαμβάνει την πολιτική αξιολόγησης του συστήματος εσωτερικού ελέγχου, δηλαδή αντικείμενο και περιοδικότητα του ελέγχου, εύρος αξιολόγησης κλπ., αλλά και τη διαδικασία αξιολόγησης, δηλαδή τα στάδια επιλογής των υποψηφίων που θα υλοποιήσουν την αξιολόγηση, το αρμόδιο όργανο, τη διαδικασία επιλογής και έγκρισης της ανάθεσης της αξιολόγησης από το αρμόδιο όργανο κ.ά. Τα άτομα που διενεργούν την αξιολόγηση πρέπει να έχουν ειδικά χαρακτηριστικά και προσόντα όπως αντικειμενικότητα, ανεξαρτησία αλλά και επαγγελματική εμπειρία και κατάρτιση και ο έλεγχος πρέπει να εκτελείται με βάση τις επικρατούσες διεθνείς πρακτικές. Θέματα της αξιολόγησης αποτελούν το περιβάλλον ελέγχου, η διαχείριση κινδύνων, οι ελεγκτικοί μηχανισμοί και οι δικλίδες ασφαλείας, η διαδικασία πληροφόρησης και επικοινωνίας και η επίβλεψη του συστήματος εσωτερικού ελέγχου. Η πρώτη αξιολόγηση πρέπει να έχει ολοκληρωθεί έως την 31^η Μαρτίου 2022 με ημερομηνία αναφοράς την 31^η Δεκεμβρίου 2021 και περίοδο αναφοράς από την έναρξη ισχύος του άρ.14 Ν.4706/2020.

Τέλος, ένας ορκωτός λογιστής πρέπει να επιβεβαιώνει ότι η Εταιρία διαθέτει επικαιροποιημένο κανονισμό λειτουργίας.

Στη συνέχεια του κεφαλαίου προχωράμε στην οργάνωση και λειτουργία της μονάδας εσωτερικού ελέγχου (άρθρο 15) η οποία παρακολουθεί και βελτιώνει τις λειτουργίες και τις πολιτικές της εταιρίας σχετικά με το σύστημα εσωτερικού ελέγχου της. Ο Νόμος ρυθμίζει

θέματα όπως ο τρόπος και τα προβλήματα διορισμού του επικεφαλής της, οι αρμοδιότητες καθώς και τα καθήκοντά του (υποβολή προς την επιτροπή ελέγχου ετήσιου προγράμματος ελέγχου και απαιτούμενων πόρων για την υλοποίησή του κ.ο.κ.).

Οι αρμοδιότητες της Μονάδας Εσωτερικού Ελέγχου είναι π.χ. η επίβλεψη, ο έλεγχος και η αξιολόγηση της εφαρμογής του κανονισμού λειτουργίας και του συστήματος εσωτερικού ελέγχου, η σύνταξη εκθέσεων προς τις ελεγχόμενες μονάδες, η ανά διαστήματα υποβολή αναφορών στην επιτροπή ελέγχου κ.ά. καθώς και οι υποχρεώσεις του επικεφαλής για παράσταση στις Γενικές Συνελεύσεις και έγγραφη παροχή πληροφοριών προς την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς.

Τέλος, ο νόμος (άρθρο 17) προβλέπει ότι η εταιρία πρέπει να υιοθετεί και να εφαρμόζει κώδικα εταιρικής διακυβέρνησης, ο οποίος να έχει συνταχθεί από φορέα αναγνωρισμένου κύρους.

Κεφάλαιο Ε

Στο κεφάλαιο Ε γίνεται λόγος για τις **Διατάξεις για την Ενημέρωση των Επενδυτών**. Η ενημέρωση των μετόχων από το Διοικητικό Συμβούλιο για τα υποψήφια μέλη του (άρθρο 17) πρέπει να αναρτάται από το συμβούλιο το αργότερο εντός 20 ημερών πριν τη Γενική Συνέλευση και να αιτιολογείται η πρόταση των υποψηφίων μελών του, να αναρτάται επίσης το αναλυτικό βιογραφικό τους σημείωμα, και να διαπιστώνεται αν τα κριτήρια καταλληλότητας των υποψηφίων συμφωνούν με την πολιτική καταλληλότητας της Εταιρίας.

Στη συνέχεια γίνεται αναφορά του Νόμου στην σύσταση της Μονάδας Εξυπηρέτησης Μετόχων (άρθρο 19) η οποία στοχεύει στην ισότιμη και άμεση πληροφόρηση των μετόχων στην εξυπηρέτησή τους σχετικά με την άσκηση των δικαιωμάτων τους, καθώς και στην ενημέρωσή τους για άλλα ζητήματα που προβλέπονται στο Νόμο, όπως για το μείρασμα μερισμάτων και δωρεάν μετοχών, την προσφορά πληροφοριών για τις Γενικές Συνελεύσεις και τις αποφάσεις που λαμβάνονται σε αυτές.

Στο άρθρο 20 περιγράφεται η Μονάδα Εταιρικών Ανακοινώσεων η οποία ανακοινώνει ρυθμιζόμενες πληροφορίες (Ν.3556/2007) και εταιρικά γεγονότα του Ν.4548/2018. Ακόμη, έχει αναλάβει το καθήκον της συμμόρφωσης της εταιρίας με τις υποχρεώσεις του άρ.17 του Κανονισμού 596/2014, για τη δημοσιοποίηση προνομιακών πληροφοριών και τις λοιπές εφαρμοστέες διατάξεις.

Το άρθρο 22 σχετίζεται με τις Αυξήσεις μετοχικού κεφαλαίου με καταβολή μετρητών ή έκδοση ομολογιακού δανείου και στις Αλλαγές στη χρήση αντληθέντων κεφαλαίων. Στην περίπτωση που το θέμα της Γενικής Συνέλευσης είναι η αύξηση μετοχικού κεφαλαίου με καταβολή μετρητών, το Διοικητικό Συμβούλιο οφείλει να υποβάλλει έκθεση σε αυτήν, όπου αναγράφονται οι γενικές κατευθύνσεις του επενδυτικού σχεδίου που θα χρηματοδοτηθεί από τα κεφάλαια της αύξησης, το ενδεικτικό χρονοδιάγραμμα υλοποίησής του και ο απολογισμός της χρήσης των αντληθέντων κεφαλαίων από προηγούμενες αυξήσεις εφόσον δεν έχουν περάσει τρία έτη από την ολοκλήρωση της αύξησης. Τέτοιες πληροφορίες είναι αναγκαίο να συμπεριλαμβάνονται και στα πρακτικά του Διοικητικού Συμβουλίου όταν αυτό προχωρά σε αύξηση του κεφαλαίου βάσει του Ν.4548/2018. Απόκλιση μεγαλύτερη του 20% στη χρήση των αντληθέντων κεφαλαίων, σε σχέση με αυτή που προβλέπεται στο ενημερωτικό δελτίο και στις σχετικές αποφάσεις της Γενικής Συνέλευσης ή του Διοικητικού Συμβουλίου, επιτρέπεται αν προηγηθεί απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου με πλειοψηφία 3/4 και έγκριση από τη Γενική Συνέλευση, η οποία παίρνει αποφάσεις με αυξημένη απαρτία και πλειοψηφία. Τέτοια απόκλιση είναι αδύνατη πριν περάσουν έξι μήνες από την ολοκλήρωση της άντλησης, εκτός αν έχουν προκύψει εξαιρετικές περιπτώσεις. Τα παραπάνω ισχύουν και για τις περιπτώσεις έκδοσης ομολογιακού δανείου με δημόσια προσφορά και δημοσίευση ενημερωτικού δελτίου.

Με βάση τον νόμο η απόφαση της Γενικής Συνέλευσης για τη διάθεση περιουσιακών στοιχείων της εταιρίας με μία ή περισσότερες συναλλαγές (άρθρο 23), οι οποίες λαμβάνουν χώρα εντός δύο ετών και η αξία των οποίων αντιπροσωπεύει πάνω από το πενήντα ένα τοις εκατό (51%) της συνολικής αξίας των περιουσιακών στοιχείων της εταιρίας, πρέπει να λαμβάνεται με αυξημένη απαρτία και πλειοψηφία σύμφωνα με το άρθρο 130 παράγραφοι 3 και 4 του Νόμου 4548/2018.

Τελευταίο άρθρο του Α μέρους του Νόμου 4706/2020 αναφέρεται στις κυρώσεις (άρθρο 24). Η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς παρακολουθεί και δύναται να διεξάγει ελέγχους για την τήρηση των διατάξεων των άρθρων 1 ως 23. Σε περίπτωση που προκύψει παράβαση των διατάξεων των άρθρων 1 ως 23, η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς επιβάλλει κυρώσεις όπως επίπληξη, πρόστιμο μέχρι 3 εκατ. € αλλά λαμβάνονται υπόψη και η βαρύτητα παράβασης, ο βαθμός υπαιτιότητας, η υποτροπή, κ.ά. Ειδικότερα, σύμφωνα με την υπ' αριθμόν 1Α/890/18.09.2020 Απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς, σχετικά με την βαρύτητα της πράξης εξετάζεται η σοβαρότητα της παράβασης βάσει της επίπτωσής της στη λειτουργία της εταιρίας, το αν η παράβαση παραβιάζει περισσότερες διατάξεις εταιρικής διακυβέρνησης και το αν η παράβαση είναι ουσιαστική ή διαδικαστική. Εξετάζεται επίσης, η

χρονική διάρκεια της παράβασης και η συχνότητά της. Επιπλέον, εξερευνείται η πιθανότητα πρόκλησης βλάβης στα συλλογικά συμφέροντα των επενδυτών και των μετόχων μειοψηφίας.

6.3 ΣΧΕΣΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΚΑΙ ΝΟΜΟΥ 4706/2020

Η ελεγκτική, συνολικά ως επιστήμη, στη σημερινή εποχή δεν ασχολείται μόνο με τον έλεγχο των οικονομικών καταστάσεων, αλλά και με την Εταιρική Διακυβέρνηση, μέσω του εσωτερικού ελέγχου, της αξιολόγησης και του ελέγχου των επιδόσεων των διευθυντικών στελεχών και γενικότερα της διοίκησης, όπως και του ελέγχου τήρησης των κανόνων που έχουν θεσμοθετηθεί.

Η εταιρική διακυβέρνηση μιας οικονομικής οντότητας υποδεικνύει ότι η διοίκησή της είναι σε θέση να αντιμετωπίσει τους κινδύνους μέσω των ελεγκτικών και οργανωτικών διαδικασιών που ακολουθεί. Ο εσωτερικός έλεγχος δημιουργεί ένα ασφαλές σύστημα για τα περιουσιακά στοιχεία της οικονομικής οντότητας και κατ' επέκταση και των επενδύσεων των μετόχων. Ο εσωτερικός έλεγχος δηλαδή, αποτελεί ένα απαραίτητο εργαλείο για αποτελεσματική εταιρική διακυβέρνηση καθώς συμβάλλει ενεργά στην αποφυγή προβλημάτων, στην ανάπτυξη της εταιρίας και στην επίτευξη των στόχων που έχει θέσει.

Ιδιαίτερα σημαντικός είναι ο ρόλος του εσωτερικού ελέγχου στην εφαρμογή των αρχών και κανόνων της εταιρικής διακυβέρνησης καθώς η έννοια του εσωτερικού ελέγχου περιλαμβάνει την αξιοπιστία και τη διαφάνεια. Ο εσωτερικός έλεγχος είναι η υπηρεσία που εξασφαλίζει την εφαρμογή αυτών των αρχών και κανόνων, καθώς αυτές οι αρχές και αυτοί οι κανόνες αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα του συστήματός του. Με λίγα λόγια μέσω της αξιοπιστίας, της συνέπειας, της διαφάνειας και της λογοδοσίας επιτυγχάνονται οι αντικειμενικοί στόχοι του εσωτερικού ελέγχου, ο οποίος καταγράφει, αξιολογεί και επισημαίνει τις τυχόν αποκλίσεις και αδυναμίες με απώτερο σκοπό την παροχή συμβουλών και λύσεων, ώστε να επιτευχθεί ανάπτυξη στην εταιρία αλλά και κατά αυτόν τον τρόπο να μεταδοθεί η εταιρική κουλτούρα μεταξύ των τμημάτων αλλά και των διευθυντικών στελεχών της εταιρίας και να γίνει η προσαρμογή στο ισχύον θεσμικό πλαίσιο.

Ένα Διοικητικό Συμβούλιο αντιμετωπίζει πολλές προκλήσεις και μία από αυτές είναι η διαχείριση κινδύνων. Το διοικητικό συμβούλιο θα πρέπει να γνωρίζει που υπάρχουν και ποιοι είναι οι κίνδυνοι και τι κάνει η Διοίκηση για να τους αντιμετωπίσει. Ένα σωστό σύστημα

ελέγχου είναι ο συνδετικός κρίκος μεταξύ των στόχων μιας εταιρίας και των εμποδίων-κινδύνων που μπορούν να αναστείλουν την επίτευξή τους. Επομένως η καλή Εταιρική Διακυβέρνηση είναι συνώνυμη του καλού Εσωτερικού Ελέγχου.

Για τις υπόλοιπες προκλήσεις που αντιμετωπίζει μια επιχείρηση όπως η επιχειρηματική και ηθική συμπεριφορά, ο κώδικας δεοντολογίας, οι δυνατότητες επικοινωνίας και οι τρόποι πληροφόρησης των τμημάτων μεταξύ τους, ο έλεγχος της απόδοσης κ.ά. ο εσωτερικός έλεγχος λογοδοτεί και επιβεβαιώνει, παρέχοντας στοιχεία, το Διοικητικό Συμβούλιο για την λειτουργικότητα ή μη των τμημάτων της εταιρίας και για την αποτελεσματικότητα του συστήματος του εσωτερικού ελέγχου.

Παρατηρείται λοιπόν, η αλληλένδετη φύση των δύο εννοιών, της Εταιρικής Διακυβέρνησης και του συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου, και πως η μία βασίζεται στην άλλη για ένα υγιές εταιρικό περιβάλλον και μια εταιρία η οποία οδεύει στην ανάπτυξη έχοντας ασφαλές εσωτερικό περιβάλλον και κατ' επέκταση προστατευμένα περιουσιακά στοιχεία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ

7 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

Ολοκληρώνοντας την παραπάνω εργασία αντιλαμβανόμαστε την σημασία της ελεγκτικής επιστήμης και συγκεκριμένα του εσωτερικού ελέγχου για την εταιρία. Ο εσωτερικός έλεγχος είναι ένα επάγγελμα που επαναπροσδιορίζεται συνεχώς με την πάροδο των ετών ώστε να ανταποκρίνεται στις συνεχώς μεταβαλλόμενες ανάγκες των οικονομικών οντοτήτων

Η εταιρική διακυβέρνηση βασίζεται σε ένα καλοστημένο σύστημα εσωτερικού ελέγχου μέσω του οποίου παρέχεται διαχείριση κινδύνων, πρόληψη λαθών και πιθανοτήτων απάτης, ασφάλεια των περιουσιακών στοιχείων της επιχείρησης και επομένως και των επενδύσεων των μετόχων.

Συγκεκριμένα, ο εσωτερικός έλεγχος συμβάλλει στην αποτελεσματικότητα της οργάνωσης και της σωστής λειτουργίας της επιχείρησης, ιδιαίτερα εάν ο εσωτερικός ελεγκτής γνωρίζει τις βασικές αρχές και το ρυθμιστικό πλαίσιο, ούτως ώστε το έργο του να διέπεται από αυτές. Το σύστημα του εσωτερικού ελέγχου, όπως έχει ήδη γίνει σαφές, είναι ένα από τα σπουδαιότερα εργαλεία ανίχνευσης και διαχείρισης των κινδύνων των εταιριών. Κομμάτι της στρατηγικής των εταιριών και των επιχειρηματικών σχεδίων της, είναι η καθημερινή διαχείριση των κινδύνων. Το διοικητικό συμβούλιο και τα διευθυντικά στελέχη με βάση τα αποτελέσματα της διαχείρισης κινδύνων προβλέπουν απειλές και απώλειες ή ευκαιρίες και κέρδη που μπορεί να προκύψουν.

Είναι σαφές ότι εφαρμόζοντας έναν αποδοτικό εσωτερικό έλεγχο και μια εταιρική διακυβέρνηση η οποία συνδέεται αποτελεσματικά με αυτόν, εξασφαλίζεται αξιοπιστία και λειτουργικότητα, κάτι που οδηγεί σε στρατηγικό ανταγωνιστικό πλεονέκτημα για την επιχείρηση μέσα στο σύγχρονο ανταγωνιστικό περιβάλλον στο οποίο καλείται να επιβιώσει.

Είναι όμως μείζονος σημασίας να αναλογιστούμε τις ξαφνικές αλλαγές του εξωτερικού περιβάλλοντος, όπως η υγειονομική κρίση η οποία διανύουμε (Covid-19), που δημιουργούν απροσδόκητες αλλαγές στον τρόπο αντιμετώπισης πολλών διαδικασιών εσωτερικού περιβάλλοντος των επιχειρήσεων. Με λίγα λόγια θα προκύψουν ποικίλες αλλαγές στον τρόπο αντιμετώπισης και πρόβλεψης κινδύνων, στον τρόπο διοίκησης, και φυσικά στον τρόπο ελέγχου του προσωπικού αλλά και των διευθυντικών στελεχών μιας οικονομικής οντότητας. Θα πρέπει να επαναπροσδιοριστεί επίσης και ο τρόπος που διεξάγονταν κάποιες διαδικασίες

με φυσική παρουσία καθώς με τα σημερινά δεδομένα είναι δύσκολο και ίσως υγειονομικά επικίνδυνο να εφαρμοστούν. Οφείλουμε επομένως να εξελίξουμε και να χρησιμοποιήσουμε άλλα μέσα πιθανώς εξ αποστάσεως για να διεξάγουμε αρκετές διαδικασίες του συστήματος εσωτερικού ελέγχου, προσέχοντας πάντα να τηρούμε τους κανόνες και τις αρχές του εσωτερικού ελέγχου όπως η αντικειμενικότητα και η ακεραιότητα των εργασιών μας.

Συνοψίζοντας ο Εσωτερικός Έλεγχος, συνεχίζει να θεωρείται ως « η δραστηριότητα εγγύησης και διαβούλευσης που σχετίζεται με την αξιολόγηση και την αύξηση της αποτελεσματικότητας της διαδικασίας διαχείρισης κινδύνου, του εσωτερικού ελέγχου και της εταιρικής διακυβέρνησης» (Goodwin και Yeo, 2001).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ

- Arena, M., Arnaboldi, M., & Azzone, G. (2010). The organizational dynamics of enterprise risk management. *Accounting, Organizations and Society*
- Batae, O. M. (2018). Ethics and the impact on corporate governance. *Cross-Cultural Management Journal*
- Castanheira, N., Rodrigues, L. L., & Craig, R. (2010). Factors associated with the adoption of risk-based internal auditing. *Managerial Auditing Journal*.
- Daniela, P., & Attila, T. (2013). Internal audit versus internal control and coaching. *Procedia Economics and Finance*
- Drogalas, G., & Siopi, S. (2017). Risk management and internal audit: Evidence from Greece. *Risk Governance and Control: Financial Markets & Institutions*
- K H Spencer Pickett, (2005). *The essential Handbook of internal Auditing*
- Knechel, W. R. (2007). The business risk audit: Origins, obstacles and opportunities. *Accounting, Organizations and Society*.
- Mihret, D. G., & Grant, B. (2017). The role of internal auditing in corporate governance: a Foucauldian analysis. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*.
- Norman, C. S., Rose, A. M., & Rose, J. M. (2010). Internal audit reporting lines, fraud risk decomposition, and assessments of fraud risk. *Accounting, Organizations and Society*.
- Pazarkis, M., Koutoupis, A., Kyriakou, M., & Galanis, S. (2021). Corporate governance & internal audit at Greek municipal enterprises in the COVID-19 era. A Search for Emerging Trends in the Pandemic Times”
- Raiborn, C., Butler, J. B., Martin, K., & Pizzini, M. (2017). The internal audit function: A prerequisite for Good Governance. *Journal of Corporate Accounting & Finance*
- Sadgrove, K. (2016). *The complete guide to business risk management*. Routledge.

ΕΛΛΗΝΟΓΛΩΣΣΗ

- Αρβανιτίδου Μ. – Βαγιωνά, & Χάιδιτς, Α.-Μ.(2013), «Ιατρική στατιστική, Βασικές αρχές», Εκδόσεις Επιστημονικών Βιβλίων & Περιοδικών – University Studio Press
- Δήμου Α. (2010), «Εσωτερικός Έλεγχος, συστήματα Εσωτερικού Ελέγχου & διερεύνηση της σημασίας ύπαρξής τους στον Τραπεζικό Κλάδο».
- Ζαχαροπούλου Χ. (2010), «Στατιστική, Μέθοδοι-Εφαρμογές», Εκδόσεις ‘σοφία’ α.ε.
- Ιωαννίδου, Σ., & Σκανδάλης, Β. (2016), «Επιχειρηματικοί κίνδυνοι και εσωτερικός Έλεγχος».
- Καζαντζής Χ. (2006), «Ελεγκτική & Εσωτερικός Έλεγχος», Εκδόσεις Business Plus, Αθήνα.
- Καμαριώτη Γ. (2018), «Ο ρόλος του εσωτερικού ελεγκτή στη διαχείριση των εταιρικών κινδύνων».
- Λαζαρίδης Θ., & Δρυμπέτας Ε. (2011), «Εταιρική Διακυβέρνηση, Διεθνής Πρακτική & Ελληνική Εμπειρία».
- Λιαντάς Π. (2018), «Αλληλεξάρτηση μεταξύ εσωτερικού ελέγχου και διαχείρισης κινδύνου, θεωρητική και εμπειρική έρευνα».
- Μαρκαντωνάκη Α. (2021), «Ο ρόλος του εσωτερικού ελέγχου στην αποτελεσματική διαχείριση κινδύνου. Απόψεις λογιστών, εσωτερικών και εξωτερικών ελεγκτών».
- Μπάλογλου Ι. (2019), «Εσωτερικός Έλεγχος & Διαχείριση Κινδύνου».
- Μπαμπάτσικου Ε. (2011), «Εσωτερικός Έλεγχος & Εταιρική Διακυβέρνηση».
- Νεγκάκης Χ., & Ταχυνάκης Π. (2017), «Ελεγκτική - Εσωτερικός Έλεγχος- Θεωρία & Εφαρμογές», Εκδόσεις Αειφόρος Λογιστική.
- Πάλιουρα Θ. (2017), «Εσωτερικός Έλεγχος & Διαχείριση Επιχειρηματικού Κινδύνου».
- Προκόπης Δ. (2008), «Παρουσίαση βασικών εννοιών & πρακτικών του εσωτερικού ελέγχου σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Επαγγελματικής Εφαρμογής».

- Σιώτης Θ., & Ζωϊτσάς Α. (2010), «Σύγχρονη Ελεγκτική», Εκδόσεις 'σοφία' α.ε.
- Τσέλικα Θ. (2018), «Ελεγκτική Επιστήμη & Στάδια Ελέγχου».
- Φωκάς Γ. (2009), «Εσωτερικός Έλεγχος & Επιχειρηματικοί Κίνδυνοι».
- Χαραλαμπίδου Μ. (2012), «Εσωτερικός Έλεγχος & Διαχείριση Κινδύνου».

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

- Euro2day:
<https://www.euro2day.gr>
- Οικονομικό περιοδικό, Τοptipfinance
<https://el.toptipfinance.com>
- Ευρετήριο Οικονομικών Όρων
<https://euretirio.com>
- ΠΑ, Institute of Internal Auditors - Ινστιτούτο Εσωτερικών Ελεγκτών
<https://global.theiia.org/translations/PublicDocuments/IPPF-Standards-2017-Greek.pdf>
- Πλατής – Αναστασιάδης & Συνεργάτες
<https://www.platis-anastasiadis.com>